

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Notář a civilní proces

Diplomová práce

Radka Štibingerová

Vedoucí diplomové práce:

doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Praha, červen 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. června 2014

Poděkování

Jsem ráda, že mohu touto cestou poděkovat své vedoucí diplomové práce, paní docentce JUDr. Aleně Mackové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a odborné vedení. V neposlední řadě také svým rodičům a blízkým za podporu, kterou mi během mého studia poskytovali.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 OBECNĚ K NOTÁŘSTVÍ A K NOTÁŘŮM.....	3
1.1 Historie notářství	3
1.2 Notář a notářská činnost	7
1.3 Neustrannost a nezávislost notáře.....	9
1.4 Předpoklady pro výkon notářské činnosti	11
1.5 Předpoklady k zahájení notářské činnosti	12
1.6 Pracovníci notáře	15
2 VZTAH K CIVILNÍMU PROCESU.....	18
3 PRÁVNÍ POMOC POSKYTOVANÁ NOTÁŘEM	20
4 NOTÁŘSKÉ ZÁPISY SE SVOLENÍM K VYKONATELNOSTI.....	24
4.1 Obecné náležitosti notářského zápisu	27
4.2 Pojem vykonatelnost	30
4.3 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 1 notářského řádu	31
4.4 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 2 notářského řádu	33
4.5 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71b notářského řádu.....	34
4.6 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71c notářského řádu	38
4.7 Odměna notáře.....	40
5 POSTAVENÍ NOTÁŘE V ŘÍZENÍ O POZŮSTALOSTI.....	42
5.1 Soudní komisariát.....	44
5.2 Průběh řízení o pozůstalosti.....	48
5.3 Odměna notáře.....	51
6 NOTÁŘ A REJSTŘÍKOVÝ ZÁKON.....	53
6.1 Zápis notářem.....	55
6.2 Poplatky spojené se zápisem do veřejného rejstříku.....	58
ZÁVĚR.....	59
SEZNAM ZKRATEK	61
POUŽITÁ LITERATURA.....	62
ABSTRACT	66
Klíčová slova/Key words.....	68

ÚVOD

Notářství je vedle soudnictví a advokacie jedním z pilířů právního státu. Jeho hlavním úkolem je předcházet vzniku sporů v právních vztazích (princip prevence). Rozsah notářské činnosti je velice rozsáhlý. Nevztahuje se pouze na sepisování veřejných listin, ověřování listin a podpisů. Významnou úlohu notáři zastávají rovněž v řízení o pozůstalosti (dříve řízení o dědictví), ve kterém je jim svěřena role soudního komisaře. Nezanedbatelnou roli zastávají v právu obchodních korporací, zejména v oblasti zakládání obchodních společností a družstev a také v procesu řízení o zápisu do obchodního rejstříku.

Práce je zaměřena na šest základních oblastí. První z nich se věnuje stručnému vylíčení historie a kořenům notářství a charakterizuje notářskou činnost. Vyjasňuji v ní předpoklady pro její výkon a k jejímu zahájení. Část této kapitoly se zabývá základními rysy notářské profese, jakými jsou nestrannost a nezávislost notářů, principy, kterými je notářství ovládáno, a notářskou kariérou.

V další části práce se věnuji vztahu mezi notářem a civilním procesem, který je možno definovat jako postup soudu a účastníků směřující k poskytnutí ochrany subjektivním právům a povinnostem.

Následuje vlastní problematika práce, což je charakteristika jednotlivých činností notáře, které jsou provázány s civilním procesem. Dotýká se čtyř oblastí. V první z nich je notář oprávněn poskytovat právní pomoc, může tedy vystupovat jako zástupce strany a má v ní postavení advokáta. Pod pojmem právní pomoc rozumíme zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, udílení právních porad, sepisování listin a zpracování právních rozborů. V této činnosti je ovšem limitován zákonem.

Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti mají svůj význam ve vykonávacím řízení, je jim svěřena úloha titulů pro výkon rozhodnutí (resp. exekučních titulů). Na jejich základě se oprávněný domáhá svého práva, aniž by bylo třeba podstupovat nalézací řízení. Zde se výrazně projevuje již zmíněný princip prevence. V této kapitole se věnuji jak obecným náležitostem notářských zápisů, tak základním typům notářských titulů se svolením k vykonatelnosti (§ 71a až § 71c NŘ).

V oblasti týkající se řízení o pozůstalosti, dříve se používalo označení řízení o dědictví, hraje notář nezastupitelnou roli. K 1. lednu 2014 již toto řízení není upraveno

v občanském soudním řádu, ale v zákoně o zvláštních řízeních soudních. Jeho přijetím došlo k vyčlenění nesporných řízení a jejich úpravě ve speciálním zákoně. Kromě stručného nástinu průběhu dědického řízení se zabývám především rolí notářů jako soudních komisařů. Pozornost jsem věnovala i některým novým institutům dědického práva, které byly zavedeny v souvislosti s rekodifikací občanského práva.

Další novinkou, která zasáhla do činnosti notářů a rozšířila jejich pravomoc, je tzv. rejstříkový zákon. Hlavním účelem jeho přijetí bylo sjednotit dosud roztržštěnou úpravu veřejných rejstříků (např. obchodního, nadační rejstřík, rejstřík společenství vlastníků jednotek, rejstřík obecně prospěšných společností, etc.). Mimo jiné slouží také k odstranění nepružnosti dosavadního systému, snížení administrativní zátěže a urychlení celého procesu. Hlavní novinkou, kterou tento zákon zavedl, je to, že návrhové řízení se může konat před rejstříkovým soudem a nově i zápisem, který činí sám notář.

Tato diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 15. června 2014.

1 OBECNĚ K NOTÁŘSTVÍ A K NOTÁŘŮM

1.1 Historie notářství

Dějiny notářství mají svůj původ ve starověku. První zmínky o této instituci se objevují ve starém Římě, kde speciální úředníci sepisovali listiny o právních úkonech (tzv. tabellio). Ve středověku pak odpovídal dnešnímu pojetí notářství tzv. veřejný notariát. Recepce římského práva a s ní přicházející romanizace právního myšlení významně ovlivnily formování této instituce. Rozhodujícími činiteli jejich rozvoje byly především italské univerzity a při nich působící glosátoři a postglosátoři. „*Právníci těchto škol vytvářeli listiny nadané veřejnou vírou o své pravosti, tzv. notářský instrument.*“¹ Kolegia, do kterých se sdružovali, pořádala zkoušky notářů, řídila jejich práci, určovala formu a náležitosti vypracovávaných listin. Z Itálie se instituce veřejných notářů šířila do Francie a do alpských zemí, dále pak koncem 13. století do Svaté říše římské a Polska.

V českých zemích se od středověku setkáváme se soudními písaři. Ti měli na starost zapisování průběhu soudního jednání a zápisy do zemských desek. Jejich činnost se soustředila především na soudní řízení a nikoliv na zřizování právních listin, čímž se lišila od pravé podstaty notářství. V důsledku německé kolonizace kolonisté s sebou přinášejí právo výrazně ovlivněné právem římským, což způsobí rozvoj veřejného notářství i na našem území.

Začátky veřejného notariátu v českých zemích poprvé zaznamenáváme za vlády Přemysla Otakara II., kdy na významu nabyla královská kancelář. V jejím čele stál formálně kancléř, avšak fakticky je vedl některý z vedoucích notářů – pronotář. Jedním z nejznámějších pronotářů byl Jindřich Vlach (Henrius Italicus, nebo též Jindřich z Isernie), který se považuje za prvního veřejného notáře. Zřídil v roce 1270 na Vyšehradě školu, kde se vyučovalo umění sepisovat listiny (tzv. ars dictandi), řečnictví a základy práva. Učebními pomůckami v písařských školách byly sbírky listů zvané diktamina a formulářové sbírky, které vznikaly buď z písemností shromážděných u některé instituce vynecháním konkrétních údajů, nebo jako stylistické učebnice školního rázu.

---

¹ SCHELLEOVÁ, I., STAVINHOVÁ, J. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: nakladatelství Doplněk, 1994, str. 106. ISBN 80-85765-15-2

Za vlády Václava II. byli veřejnými notáři většinou duchovní. Notáře z řad duchovenstva v té době jmenoval papež nebo jeho jménem jím ustanovený duchovní hodnostář. Takovýto způsob jmenování byl postaven na roveň jmenování veřejného notáře králem. Václav II. poprvé přistoupil k právní úpravě notářství. Omezil počet notářů, zavedl zkoušky prokazující jejich způsobilost a přistoupil také ke složení přísahy.

Karel IV. společně s Arnoštem z Pardubic spolupracovali v oblasti veřejného notariátu. Jak se uvádí v *Maiestas Carolina*, důvodem jejich reformního úsilí byl příliš velký počet notářů, nicméně jejich znalosti byly na nízké úrovni. Právě v tomto zákoníku si Karel IV. pro sebe a své nástupce vyhradil právo jmenovat veřejné notáře a zavedl povinně notářskou zkoušku. Veřejným notářem se mohl stát tedy pouze ten, kdo obdržel královské zmocnění, ve zkoušce prokázal své znalosti, byl shledán moudrým a věrným. Právo jmenovat notáře bylo uděleno pražskému arcibiskupovi Arnoštu z Pardubic a jeho nástupcům. Do úřadu byl po přednesení přísahy uveden po italském vzoru políbením a slavnostním odevzdáním pera a kalamáře.

„Notářské instrumenty byly psány na pergamenových listinách. Instrument začínal invokací, označením roku a dne, někdy i místa právního jednání, pak následoval obsah právního jednání, uvedení svědků, jméno a podpis notáře. Na listinu samu byly připojeny pečeti stran, popřípadě svědků. Notář uváděl při podpisu své jméno, jméno svého otce, rodiště a kým byl pověřen.“²

Následovala doba postupného úpadku veřejného notariátu. Krize se projevila po vydání Dekretu kutnohorského v roce 1409 v postupném zániku pražského právnického učení. Řada vzdělanců odešla do emigrace. V popisované situaci veřejné notářství ani právnictví nevzkvétaly. Činnost veřejných notářů však zcela nezanikla. Zásadní proměna úřadování spočívala v tom, že od přelomu 14. a 15. století do kanceláří pronikli laikové. Ti viděli v kancelářské práci zaměstnání a zdroj obživy. Došlo ke vzniku úřednictva a byrokratické šlechty. Úroveň vykonavatelů právnických povolání byla v předbělohorské době mnohdy zcela oprávněně zpochybňována. Neblahý stav notářství nebyl zlepšen ani v dobách pobělohorských. Na krizi notářství se snažili reagovat jak Karel VI., tak i Josef II., který v roce 1781 přijal patent o omezení notářské činnosti. Dochází k rychlému střídání rozsahu jejich kompetencí. Jako příklad lze uvést,

---

² SCHELLEOVÁ, I., STAVINHOVÁ, J. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: nakladatelství Doplněk, 1994, str. 107. ISBN 80-85765-15-2

že jednou se za veřejnou listinu považuje jenom notářský směnečný protest (1781) a jindy jsou opět všechny notářské listiny uznány za veřejné. Notářům bylo také svěřeno právo zastupovat u obchodních a směnečných soudů klienty. Pokud jde o úpravu notářství, je nutno zmínit, že v r. 1788 bylo zřizování notářství a ustanovování notáře svěřeno místo apelačním soudům zemským místodržitelstvím, po roce 1821 Nejvyššímu soudu. Každý notář skládal přísahu, zvolil si pečeť a obdržel diplom.

„Z uvedeného vyplývá, že od roku 1781 ve většině rakouských zemí bylo jen notářství směnečné a ostatní hlavní činnosti, tj. zřizování právních listin, bylo mimo notářství a obstarávali je advokáti, úřady patrimoniální, nekorespondující se situací ve většině evropských zemí. Tato situace se změnila po roce 1848.“³

Notáři jako samostatná součást sociální struktury v r. 1848 prakticky neexistovali. Vzhledem k tomu, že i advokátů bylo tou dobou v Čechách asi 80, počet notářů – neadvokátů i notářů – advokátů byl zanedbatelný. Nutnost zavést notářství v moderní podobě se stala nezbytností, s přípravou notářského řádu se začalo v r. 1849 po odeznění revolučních událostí. Tento proces byl definitivně završen v oblasti notářství až notářským řádem z r. 1871.

Etapu notářské historie počínající r. 1871 je možné hodnotit jako období velice významné pro další vývoj současného českého notářství. Úprava notářského řádu č. 75/1871 ř. z. zůstala v českém právním řádu až do nástupu lidově demokratických právních pořádků v r. 1948. *„O tom, že notářství si své zastánce našlo a našlo i praktické uplatnění v praxi jistě svědčí i skutečnost, že s přijetím nového notářského řádu narůstal počet zájemců o toto povolání a řady notářských kandidátů se hojně rozšiřovaly. Kvalitně připravenými kandidáty notářství, kteří svůj úřad vykonávali jak se sluší a patří, byla pak stále ve větším procentním poměru obsazována nová notářská místa.“⁴* Mimo jiné byla postavena na principu numerus clausus⁵. Notářem se mohl stát pouze ten, kdo splnil předepsané podmínky (domovské právo v některé obci v zemích, pro něž notářský řád platil; stáří 24 let věku; bezúhonnost; plnou způsobilost k právním úkonům; dokončená studia věd právních a státních; úspěšně složená notářská zkouška a

---

³ SCHELLEOVÁ, I., STAVINHOVÁ, J. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: nakladatelství Doplněk, 1994, str. 108. ISBN 80-85765-15-2

⁴ Notářství v českých zemích do roku 1949, *AD NOTAM: Jubilejní číslo k výročí k 10. výročí obnovy notářství v České republice*, 2003, s. 2-13, str. 9 (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_zvlastni_CS.pdf>)

⁵ pevně stanovený počet notářů, princip stanoveného počtu notářů

čtyřletá praxe, z níž dva roky byly předepsány praxí u notáře) a byl jmenován ministrem spravedlnost. Lze shrnout, že notářský řád z r. 1871 zanesl do právního pořádku rakousko-uherského státu právní úpravu velmi podobnou nyní platné právní úpravě v České republice. Jediný výraznější rozdíl lze nalézt v míře samosprávy, postavení a úloze notářských komor, které v moderním státě získaly na významu a výrazně posílily.

Po přijetí notářského řádu z r. 1871 nedošlo v právním pořádku rakousko-uherského státu ke schválení žádné právní normy, která by úpravu notářským řádem zavedenou výrazněji novelizovala. Zásadní změny se notářství nedočkalo ani po vzniku Československé republiky. Recepční normou byl převzat i notářský řád a úpravy, které byly československým zákonodárstvím přijaty, se dotýkaly pouze otázek notářské přísahy, pečeti a dalších spíše organizačních věcí. Stabilizovaná situace netrvala dlouho, neboť v souvislosti se změnami vyvolanými v roce 1948 únorovým pučem bylo potřeba přizpůsobit právní řád zájmům a potřebám lidově demokratického zřízení.

Zcela zásadním mezníkem v historii českého notářství se stal rok 1949, kdy bylo notářství ve svém klasickém pojetí fakticky zrušeno. Zákon č. 202/1949 Sb. přinesl zásadní změny, díky kterým notářství ztratilo svůj podnikatelský charakter, přestalo být svobodným povoláním. Stát prostřednictvím státního orgánu sám vykonával notářskou činnost, kterou měl pod svojí kontrolou. Následovalo pak úplné zestátnění notářství, ke kterému došlo dne 1. ledna 1952, kdy nabyl účinnosti zákon č. 116/1951 Sb. o státním notářství. *„Notáři museli odevzdat státu veškerá svá zařízení a vybavení sloužící provozu notářství a ti, jimž to bylo umožněno, byli převzati do státní služby. Do pravomoci státního notářství bylo svěřováno stále více agend svým charakterem rozhodovacích a tím začínal stoupat jeho význam jako mocenského orgánu státu, a tak byla stále více sunuta do pozadí klasická listinná činnost. Státní notářství začínalo mít povahu „malého soudu“. První důležitá změna v organizaci a kompetenci státního notářství spočívala v tom, že některé rozhodovací agendy v řízení nesporném, a to především agenda dědická, byly převedeny přímo do kompetence státního notářství.“⁶*

Vytvořit ze státního notářství „malý soud“ se skutečně podařilo v šedesátých letech, kdy současně s novým občanským zákoníkem a občanským soudním řádem nabyt dne 1. 4. 1964 účinnosti zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před

---

⁶ Doba státního notářství (1949–1992). *AD NOTAM: Jubilejní číslo k výročí k 10. výročí obnovy notářství v České republice*, 2003, s. 13-16, str. 13. (dostupný také z WWW: <http://www.nkr.cz/doc/adnotam/2003_zvlastni_CS.pdf>)

státním notářstvím. Tímto zákonem bylo státnímu notářství svěřeno rozhodování v dalších agendách, např. v řízení o dědictví, řízení o registraci smluv, řízení o úschovách, řízení o umořování listin a řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí. Takováto úprava státního notářství pak platila s některými nepodstatnými změnami až do jeho zrušení v roce 1992.

Tento stav trval do devadesátých let. Ustanovený Iniciativní výbor notářů spolu s Ministerstvem spravedlnosti ČR jednal o vytvoření orgánu notářské samosprávy, zrušení státních notářství a obnově notářství v podobě svobodného povolání. Výsledkem pak bylo přijetí zákona č. 264/1992 Sb., jež mimo jiné zrušil zákon o státním notářství a řízení před ním, a novela občanského soudního řádu pod č. 263/1992 Sb., která nově upravila řízení o dědictví a zavedla soudní komisariát. Nakonec byl dne 7. 5. 1992 přijat zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), kterým bylo v České republice po čtyřiceti třech letech obnoveno notářství latinského typu. „*Od 1. 1. 1993 nastala novodobá historie notářství, ve které notářství úspěšně obhájilo své postavení v našem právním systému a díky schopnosti stálého přizpůsobování se požadavkům moderní doby jeho význam vzrůstá.*“⁷

1.2 Notář a notářská činnost

Notář vykonává notářskou činnost v rozsahu, v jakém mu ji zákonodárce té které země svěřil. Rozsah této činnosti není ve všech zemích stejný. Proto se rozlišuje notářská činnost v užším a širším slova smyslu. Náplní notářské činnosti v užším slova smyslu je sepisování notářských listin, osvědčování právních úkonů či právně významných skutečností, ověřování podpisů etc. Proto tuto činnost můžeme také používat označení jako činnost listinná, osvědčovací a ověřovací. V těchto případech notář vystupuje jako veřejný úředník, tedy zastupuje stát a dává veřejný charakter úkonu, na němž se podílí a účastní.

V některých státech je notářská činnost v širším slova smyslu činnost se soudním nebo správním prvkem. Soudní prvek pak lze nalézt např. v řízení o dědictví, registraci smluv, řízení o úschovách, sepisování majetku veřejné dražby, v účasti při některých hmotněprávních úkonech a potvrzování jejich platnosti atd. Do

---

⁷ Doba státního notářství (1949–1992). *AD NOTAM: Jubilejní číslo k výročí k 10. výročí obnovy notářství v České republice*, 2003, s. 13-16, str. 18 (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_zvlastni_CS.pdf>)

notářské činnosti se správním prvkem řadíme zejména vyměřování poplatků, spolupůsobení při evidenci nemovitostí, vedení pozemkových knih, pokud se v nich neprovádějí zápisy s právními účinky.

Definici notářské činnosti upravuje zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád) č. 358/1992 Sb. v ustanovení § 2. Rozumí se jí sepisování veřejných listin o právních jednáních, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, přijímání listin a peněz do notářské úschovy.

Aktům nadaným veřejnou vážností přísluší notářská forma, jejímž výsledkem je vytvoření veřejného instrumentu. Při jejich tvorbě působí veřejná osoba (notář), která zkoumá a registruje vůli stran. Veřejné listiny potvrzují pravdivost toho, co je v ní osvědčeno nebo potvrzeno. Pokud dojde ke sporu, leží důkazní břemeno na tom, kdo ujednání v takové to listině popírá. Na rozdíl od listiny soukromé, jedná se tedy o takový instrument, který činí osoba k tomu účelu zákonem ustanovená. Tato osoba je zárukou, že instrument se realizuje ve shodě se zákonnými předpisy.

Notář může v souvislosti s notářskou činností v rámci další činnosti poskytovat tyto právní služby: udělovat právní porady a zastupovat v jednání s fyzickými a právními osobami a v řízení před orgány veřejné moci; před soudy jen v řízeních podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních s výjimkami stanovenými v § 3 odst. 1 písm. a) NŘ⁸ a sepisovat soukromé listiny a zpracovávat právní rozbor. Dále může vykonávat správu majetku a zastupovat v této souvislosti. V insolvenčním řízení může též zastávat funkci insolvenčního správce.

Činnost notáře je neslučitelná s jinou výdělečnou činností, s výjimkou správy vlastního majetku a výdělečnými činnostmi, které zákon vyjmenovává. Notář však může vykonávat funkci poslance, senátora nebo zastupitele obecního nebo krajského zastupitelstva, dále i činnost vědeckou, publikační, pedagogickou, tlumočnickou, znaleckou, uměleckou a činnost v poradních orgánech vlády, ministerstev, jiných

---

⁸ řízení o pozůstalosti, v němž vykonává činnost soudního komisaře; řízení ve věcech kapitálového trhu; řízení o předběžném souhlasu s provedením šetření ve věcech ochrany hospodářské soutěže; řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem listin; řízení o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva; řízení o soudním prodeji zástavy; řízení ve věcech rodinně-právních vyjma péče soudu o nezletilé a výkonu rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé

ústředních orgánech státní správy a v orgánech samosprávy, také činnost zapsaného mediátora podle zákona o mediaci.

Notář vykonává svou činnost zásadně za úplatu, jejíž výše je stanovena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR⁹. Při poskytování právní pomoci dle ustanovení § 3 NŘ se výše odměny řídí jinou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR¹⁰. Notář je tedy povinen za své služby účtovat pouze odměnu ve výši stanovené příslušnými předpisy, od které se nesmí odchýlit směrem nahoru, ale ani směrem dolů.

Při výkonu notářské činnosti je povinen se řídit zásadami a principy, jež jsou buď vtěleny přímo do zákona, nebo vyplývají z příslušných právních předpisů. Předcházení sporů vyplývá z jednoho ze základních principů, principu prevence. „*Již stará italská definice Cameluttiho uváděla, že soudce soudí, advokát hájí a notář má předcházeti. Přitom činnost notáře nemá jen sloužit zabraňování sporů, ale rovněž i usnadnění procesu, kdyby k němu přece jen došlo. Notář připravuje vlastně důkazy dokumentováním právního jednání, provádí formální zajištění, pečuje o právní jistotu a bezpečnost, aby spor, pokud přece jen vznikl, probíhal výhodně pro právo zakotvené v listiny.*“¹¹

Mezi další principy lze dále zařadit princip poučovací a poradenský. Z celkového charakteru a poslání notářství vyplývá princip etiky, jež se promítá i v podmínkách kladených při ustanovování do notářských funkcí.

1.3 Nestrannost a nezávislost notáře

Notářské povolání vykazuje rysy soudcovské profese, zároveň také působí i na vlastní účet, čímž se notářství podobá advokátské profesi. Na rozdíl od soudce i advokáta se notář pohybuje výlučně v oblasti soukromého majetkového práva. V této oblasti má sloužit obecnému zájmu, tj. k tomu, aby v soukromoprávní oblasti nedocházelo ke zbytečným konfliktům. V konkrétních notářských úkonech lze předcházet právním sporům prostě tím, že notářské úkony (zejména notářské zápisy) budou v souladu s právním řádem, že budou platné. To kromě znalosti právního zájmu a

---

⁹ vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (tzv. notářský tarif)

¹⁰ vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb., o odměňování advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (tzv. advokátní tarif)

¹¹ SCHELLEOVÁ, I., STAVINHOVÁ, J. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: nakladatelství Doplněk, 1994, str. 105. ISBN 80-85765-15-2

konkrétního případu předpokládá absenci osobní, především finanční, angažovanosti notáře v dané věci. To lze vyjádřit pojmy nestrannost a nezávislost.

„Nejdříve uvedu negativní definici těchto pojmů. Nestrannost a nezávislost notáře rozhodně neznámá, že by notář neměl poptávce po notářských úkonech vyhovovat s co největším zaujetím. Naopak však pozitivně tyto pojmy znamenají, že pro notáře musí být nejpodstatnějším zájmem právní perfektnost úkonu, jeho odolnost v čase, nikoli konkrétní bezprostřední majetkové výhody žadatele o notářský úkon. Současně ovšem platí, že právní perfektností úkonu notář slouží především samotnému žadateli o notářský úkon, neboť ten se pak o perfektní notářský úkon může opřít v dobách dobrých i zlých.“¹²

K tomu, aby mohl být notář nestranný a nezávislý, musí být konkurence mezi notáři navzájem omezena. *„U notáře je tedy nutno zajistit, aby co nejvíce vydělával ten notář, který podává právně perfektní notářské úkony, které jsou nestranné a nezávislé. Notář proto – na rozdíl od advokáta – musí disponovat prostředky, které mu umožňují jeho nestrannost a nezávislost garantovat. Jsou to prostředky, které notáře na jedné straně omezují a na straně druhé zvýhodňují.“¹³*

Vedle pevného notářského tarifu je základním prostředkem k udržování jejich nestrannosti a nezávislosti územní organizace soudnictví. V tomhle směru je úloha nezávislého a nestranného notářství podobná úloze nezávislých a nestranných soudů. To je důvodem, proč se notářství stejně jako soudy nachází pod přímým dohledem ministerstva spravedlnosti. Místní příslušnost soudu v konkrétních věcech zaručuje, že soudce není osobně angažován v konkrétní věci, protože si takovou věc nevybírá, ale případně mu na základě předem daného klíče. *„Obdobný princip by v zásadě měl platit i v nestranném a nezávislém notářství. Rozdělení práce podle předem daného územního principu zajišťuje odpovědnost notáře za jeho obvod, o jehož záležitosti má ve své činnosti především pečovat.“¹⁴*

---

¹² WAWERKA, Karel. Nestrannost a nezávislost notáře, numerus clausus a územní organizace notářství. *AD NOTAM*, 2003, roč. 9, č. 4, s. 90-91, str. 90. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_4.pdf>)

¹³ WAWERKA, Karel. Nestrannost a nezávislost notáře, numerus clausus a územní organizace notářství. *AD NOTAM*, 2003, roč. 9, č. 4, s. 90-91, str. 90. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_4.pdf>)

¹⁴ WAWERKA, Karel. Nestrannost a nezávislost notáře, numerus clausus a územní organizace notářství. *AD NOTAM*, 2003, roč. 9, č. 4, s. 90-91, str. 90. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_4.pdf>)

Toto rozdělení práce také notáři zajišťuje pravidelný přísun věcí především z jeho obvodu a tím mu také umožňuje, aby byl ekonomicky zajištěn a naopak nebyl ekonomicky motivován k postupům, které by se dostaly do rozporu s principy nestrannosti a nezávislosti notáře. Tak je chráněna nejen zákonnost notářské činnosti, ale zároveň se brání preferování určitých klientů na úkor jiných, nebo případnému výběru úkonů podle jejich lukrativnosti.

1.4 Předpoklady pro výkon notářské činnosti

Za notáře je považovaná fyzická osoba, která splňuje předpoklady předepsané zákonem o notářích a jejich činnosti a jíž stát pověřil notářským úřadem. Notářský úřad však nepředstavuje pouhou instituci, není spojen „se židlí“, rozumí se jím soubor pravomocí k notářské činnosti trvale spojený s místem výkonu této činnosti. Notářský úřad je tedy spjat s určitou konkrétní fyzickou osobou a spojen s místem výkonu této činnosti, tedy se sídlem notáře, jež je určeno při jeho jmenování. Sídlem notářského úřadu se rozumí sídlo příslušného okresního soudu, v jehož obvodu byl úřad zřízen. Notář může změnit sídlo notářského úřadu v rámci obvodu okresního soudu se souhlasem příslušné notářské komory. Počet notářů je omezen a tento počet stanoví Ministerstvo spravedlnosti ČR. Celkem je v notářské obci 449 notářů, 258 kandidátů a 222 koncipientů (stav k srpnu roku 2013).

Předpoklady stanovené zákonem, které je povinna splnit fyzická osoba k pověření notářským úřadem, jsou: státní občanství ČR; plná svéprávnost; získání úplného vysokoškolského vzdělání na právnické fakultě vysoké školy¹⁵; bezúhonnost; výkon alespoň pětileté notářské praxe a na závěr pak složení notářské zkoušky.

Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta, event. i státního notáře a notářského čekatele podle předchozích předpisů. Notářská komora ČR do této praxe započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele

---

¹⁵ v České republice, nebo pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, o vzdělání získaném v oborech práva na vysoké škole v zahraničí, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů. Za toto vzdělání se považuje též vzdělání získané na právnické fakultě školy se sídlem na území České republiky nebo na jejích právních předchůdcích

prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právního předpisů. Z jiné právní praxe může ministr spravedlnosti na návrh Komory do notářské praxe započítat nejvýše dva roky.

Za notářskou zkoušku se považuje jak notářské zkouška podle platného zákona, tak i předchozích předpisů. Za osobu, která ji složila, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Počet notářských úřadů v obvodu každého okresního soudu stanoví ministr po vyjádření Komory. Notářské úřady zřizuje a ruší ministr spravedlnosti po vyjádření Komory, jsou určeny jménem a příjmením notáře v rámci okresního soudu. Zrušení notářského úřadu je možné pouze odvoláním notáře z funkce nebo jeho úmrtím.

1.5 Předpoklady k zahájení notářské činnosti

K zahájení činnosti je potřeba splnit několik předpokladů, které jsou stanoveny v § 9 NŘ. Prvním z nich je jmenování. Notář je jmenován do notářského úřadu na základě návrhu Notářské komory ČR ministrem spravedlnosti. Ta svoje návrhy činí na základě konkurzu, který vyhláší a organizuje. Právo být zařazen do tohoto konkurzu má každý, jenž podal přihlášku a splňuje předpoklady pro to být jmenován notářem.

Složení slibu do rukou ministra spravedlnosti, je další podmínkou k zahájení notářské činnosti. V notářském řádu najdeme jeho plné znění: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že v činnosti notáře budu zachovávat ústavní a jiné zákony a obecně závazné právní předpisy a budu zachovávat mlčenlivost. V notářské činnosti budu postupovat nestranně a nezávisle.*“¹⁶

Notář si musí pořídit úřední razítko, které musí obsahovat jméno notáře, jeho příjmení, případně i akademický titul; označení „notář“; sídlo notářského úřadu a malý

---

¹⁶ § 9 odst. 2 NŘ

státní znak České republiky. V neposlední řadě musí také notář uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s jeho činností. Podle ustanovení § 57 NŘ notář odpovídá žadateli, klientovi nebo jinému účastníkovi za újmu, kterou způsobil v souvislosti s výkonem činnosti notáře a zároveň za újmu způsobenou jeho zaměstnanci v souvislosti s výkonem činnosti notáře. Jde o odpovědnost objektivní, jíž se notář může zprostit, prokáže-li, že újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možno požadovat (tzv. liberační důvod).

Činnost notáře je spojena též s odpovědností kárnou a prostřednictvím dohledu se zjišťují případné nedostatky a kární provinění. Ministerstvo spravedlnosti vykonává dohled pouze nad notářskou činností (ustanovení § 2 NŘ), tj. nad sepisováním veřejných listin o právních jednáních, osvědčováním právně významných skutečností a prohlášení, přijímáním peněz a listin do úschovy a přijímáním peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám.

Dohled prostřednictvím notářské samosprávy (tj. Notářskou komorou ČR a regionálními notářskými komorami) je širší. Zahrnuje nejen vlastní notářskou činnost, ale též veškerou ostatní činnost notáře. Notářská komora ČR zároveň vykonává dohled nad činností jednotlivých notářských komor.

„Zjistí-li orgán vykonávající dohled v činnosti notáře pochybení, může notáři udělit výtku, která přichází v úvahu spíše u drobných pochybení a nedostatků. Závažnější případy, tedy kárná provinění, jsou řešeny v rámci kárného řízení. Odpovědnost za kárné provinění stíhá notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta. Kárným proviněním je dle ustanovení § 48 notářského řádu závažné nebo opětovné porušení povinností stanovených notářským řádem nebo zvláštním právním předpisem nebo předpisem NKČR, anebo usnesením orgánu notářské samosprávy.“¹⁷

Trestem za kárné provinění může být písemné napomenutí, pokuta až do výše stonásobku (u notáře)/ dvacetinásobku (u kandidáta)/ pětinasobku (u koncipienta) minimální měsíční mzdy a odvolání notáře, resp. odvolání kandidáta ze zastupování. Odvolání působí nejen represivně, ale též preventivně, tedy do budoucna. Odvolaný notář či odvolaný kandidát totiž nemůže po dobu 5 let vykonávat funkci notáře. Kárné

---

¹⁷ BUREŠ, Jan. Odmítnutí úkonu, odpovědnost notáře, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 4, s. 18-21, str. 21. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_4.pdf>)

řízení, jeho průběh, způsob rozhodování, opravný prostředek a jeho důsledky jsou upraveny v ustanoveních § 48 až § 50a NŘ.

V souvislosti s předpoklady pro výkon notářské činnosti reguluje zákon i možnost jak notářů, tak i jejich kandidátů a koncipientů, domáhat se ochrany svých práv prostřednictvím soudu. Toto právo mají především notářští koncipienti a kandidáti, kteří nebyli ve stanovené době (tj. do dvou měsíců od doručení písemné žádosti) zapsáni do seznamu, resp. ze seznamu vyškrtnuti.

Ministr spravedlnosti plní nezastupitelnou roli nejen při jmenování notářů, ale podílí se také na pozastavení výkonu činnosti a na odvolání notáře. Pozastavit výkon činnosti notáře může ministr spravedlnosti v zákonem stanovených případech. Zprvé tehdy, bylo-li proti notáři zahájeno trestní stíhání za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin související s činností notáře. Zadruhé, bylo-li zahájeno řízení o omezení svéprávnosti notáře. V obou těchto případech je stanovena lhůta, a to konkrétně až do pravomocného skončení konkrétního řízení. A nakonec v tom případě, že byl podán návrh notářské komory, jejímž členem notář je, nebo ministrem kárné komise, aby rozhodli, že zdravotní stav notáře mu trvale neumožňuje řádně vykonávat činnost; a to pokud sám notář z těchto důvodů nepožádal o odvolání. Naproti tomu ministr musí pozastavit výkon činnosti notáře po dobu výkonu trestu odnětí svobody, pokud nejsou dány důvody pro jeho odvolání, nebo po dobu, kdy vykonává činnost neslučitelnou s činností notáře, nejdéle však po dobu 4 let.

Ministr odvolá notáře přímo na žádost notáře, pokud odmítl složit slib nebo do tří měsíců po jeho složení nezačne bez vážných důvodů vykonávat činnost. Dalšími důvody jsou ztráta státního občanství České a Slovenské Federativní Republiky, omezení ve svéprávnosti, odsouzení pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s činností notáře, nebo pokud zaniklo jeho pojištění odpovědnosti za újmu, které notář i přes upozornění notářské komory ve stanovené lhůtě neobnovil. Odvolán bude také, jestliže kárná komise v pravomocném rozhodnutí rozhodla o tom, že zdravotní stav notáři neumožňuje řádně vykonávat činnost. Notář také nesmí nepřetržitě déle než 4 roky vykonávat činnost neslučitelnou s činností notáře. Odvolán musí být též notář ke dni 31. prosince toho kalendářního roku, v němž dosáhl věku 70 let. Odvoláním současně zaniká i členství v Notářské komoře ČR.

1.6 Pracovníci notáře

„Z pohledu vzdělávání je významný vztah mezi notářem a jeho zaměstnanci. Notář své zaměstnance, kteří jsou NotŘ definováni jako pracovníci notáře, pověřuje prováděním určitých úkonů v rámci činnosti notářské, kterou mu NotŘ umožňuje s ohledem na dosažené vzdělání nebo na profesní zkoušku daného zaměstnance. NotŘ dělí pracovníky notáře dle dosažené praxe a vzdělání na notářské koncipienty, notářské kandidáty, trvalé zástupce notáře a dále na tzv. další pracovníky notáře, kterými jsou kancelářský pracovník a notářský tajemník.“¹⁸

První etapou v profesní kariéře notáře je kariéra notářského koncipienta. Seznam koncipientů vede notářská komora, v jejímž obvodu má sídlo notář, u něhož je kandidát v pracovním poměru. Ta také zapíše do dvou měsíců ode dne doručení písemné žádosti do tohoto seznamu každého, kdo splňuje podmínky uvedené v § 18 odst. 1 NŘ. Žadatel musí být státním občanem České republiky, plně svéprávný, bezúhonný a v pracovním poměru u notáře. Dosáhl vysokoškolského právního vzdělání v rámci magisterského programu oborů práva. Pokud přestane splňovat některý z požadovaných předpokladů¹⁹, bude notářskou komorou vyškrtnut ze seznamu notářských koncipientů (§ 20 NŘ). Důvody vyškrtnutí ze seznamu koncipientů, jsou stejné jako u kandidátů (s výjimkou zápisu do seznamu kandidátů). Notář může koncipienta písemně pověřit některými úkony spojenými s výkonem notářské činnosti²⁰.

Druhou etapou v profesní kariéře notáře je kariéra notářského kandidáta. Notářský kandidát je zapsán v seznamu notářských kandidátů vedeným notářskou komorou, v jejímž obvodu má sídlo notář, u něhož je koncipient v pracovním poměru. Obdobně jako u notářských koncipientů je lhůta pro zápis kandidáta do seznamu dvouměsíční ode dne doručení písemné žádosti. Notářský kandidát, v porovnání

---

¹⁸ BORSKÝ, Daniel. Odborné vzdělávání v notářství. *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 40-45, str. 40. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

¹⁹ zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého, pozbyl státního občanství České a Slovenské Federativní Republiky, byl omezen ve svéprávnosti, odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo jakýkoli trestný čin spáchaný v souvislosti s činností koncipienta, písemně požádal notářskou komoru o vyškrtnutí, skončil mu pracovní poměr u notáře a neuzavřel pracovní poměr s notářem se sídlem v obvodu této notářské komory do tří měsíců od skončení předchozího pracovního poměru u notáře nebo byl zapsán do seznamu notářských kandidátů

²⁰ Notář může pověřit koncipienta zejména vydáváním stejnopisů, prostých opisů a výpisů z notářských zápisů, prováděním vidimace a legalizace, s výjimkou legalizací ve vztahu k cizině, vydáváním ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy, vydáváním opisů nebo potvrzení z Evidence právních jednání pro případ smrti z Rejstříku zástav, ze Seznamu listin o manželském majetkovém režimu a z evidence Rejstříku trestů, prováděním autorizované konverze dokumentů, prováděním úkonů kontaktního místa a přijímáním úschov.

s notářským koncipientem, navíc absolvoval nejméně tříletou notářskou praxi nebo jinou dle notářského řádu uznatelnou praxi a úspěšně složil tzv. notářskou zkoušku. Jejím účelem je prověřit kvalitu odborné přípravy, tedy nabytých odborných znalostí a dovedností, pro činnost notáře. K jejímu úspěšnému absolvování směřuje veškeré vzdělávání zajišťované jednotlivými notáři a orgány notářské samosprávy, které je Zkušebním řádem označováno jako „Přípravná praxe notářských koncipientů“.

„Notářská zkouška je organizována na republikové úrovni NKČR. Kdo chce podstoupit notářskou zkoušku, musí splňovat podmínky stanovené NotŘ pro zápis do seznamu notářských koncipientů a dále vykonat alespoň tříletou notářskou praxi nebo praxi jí postavenou na roveň (v praxi se nejčastěji vyskytuje uznávání praxe advokátní nebo justiční, neboť v České republice existuje mezioborové uznávání praxe mezi základními právníckými profesemi). Notářská zkouška má dvě části, písemnou a ústní²¹, je zaměřena zejména na úroveň znalostí z NotŘ, vnitřních předpisů, ale též z práva občanského, obchodního, rodinného, ústavního, správního a mezinárodního práva soukromého, na schopnost aplikace právních předpisů na případy z praxe a na úroveň ústního projevu zkoušeného.“²²

Rozsah oprávnění notářského kandidáta je širší než oprávnění notářského koncipienta. Notář může kandidáta písemně pověřit úkony, které jsou uvedené v § 23 NŘ²³.

„Třetí etapou v profesní kariéře notáře může být kariéra zástupce notáře. Záleží na notáři, zda navrhne příslušné regionální komoře, aby jej notářský kandidát, který je u něho v pracovním poměru, zastupoval při výkonu činnosti notáře s výjimkou činnosti dle § 3 odst. 3 NotŘ, kterou je výkon funkce insolvenčního správce v insolvenčním

---

²¹ Ústní část notářské zkoušky je veřejná, koná se před pětičlennou zkušební komisí, složenou z notářů, soudců a pracovníků Ministerstva spravedlnosti ČR.

²² BORSKÝ, Daniel. Odborné vzdělávání v notářství. *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 40-45, str. 41. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

²³ Notářský kandidát může být, nad rámec možného pověření notářského koncipienta, notářem písemně pověřen sepsáním notářských zápisů o právních jednáních, s výjimkou těch úkonů, pro které je kvalifikovaná forma notářského zápisu vyžadována zvláštním právním předpisem (takovými úkony jsou např. pořízení pro případ smrti, listina o vydědění, listina o ustanovení správce dědictví, a listiny o odvolání těchto úkonů, dále změny rozsahu společného jmění manželů; může tedy sepsovat zejména kupní a darovací smlouvy atd.), osvědčováním právně významných skutečností a prohlášení, nejde-li o osvědčení rozhodnutí orgánu právnícké osoby, dále též vydáváním úschov (nejen přijímáním jako u notářských koncipientů), prováděním zápisů a výmazů z Rejstříku zástav nebo prováděním legalizace a vidimace ve vztahu k cizině.

řízení.²⁴ Činnost, ke které byl takto zmocněn, pak vykonává jménem zastoupeného notáře, podepisuje se svým jménem a používá úřední razítko notáře, kterého zastupuje. Notářská komora může zrušit ustanovení kandidáta zástupcem na návrh notáře nebo samotného kandidáta.

V úřadu notářství mohou dále být v pracovním poměru další pracovníci podle potřeby notáře, které může notář pověřovat přiměřenými úkoly, pokud tyto nejsou zákonem vyhrazeny pouze notáři, koncipientovi nebo kandidátovi. Kancelářským pracovníkem je každý, kdo je zaměstnán v sekretariátu notáře. Poté, co vstoupí do pracovního poměru u notáře, začne se takové osobě počítat délka vykonané praxe. Notář tyto pracovníky může písemně pověřit přípravnými a dílčími úkony při notářské činnosti (§ 2 NŘ) i při činnosti podle § 3 NŘ (na rozdíl od koncipientů a kandidátů i při správě konkursní podstaty). Absolvování jednorocní praxe kancelářského pracovníka je podmínkou pro možnost účastnit se tzv. kvalifikační zkoušky, která je odbornou zkouškou dalších pracovníků notářů. Konání kvalifikační zkoušky je zajišťováno příslušnými regionálními komorami. Zkouška je neveřejná, koná se před tříčlennou zkušební komisí jmenovanou prezidiem příslušné regionální komory, jejíž předseda musí být notář. Úspěšný absolvent takové zkoušky se stává notářským tajemníkem a notář jej může pověřit činnostmi stejného rozsahu jako u notářského koncipienta, s výjimkou poskytování právní pomoci.

---

²⁴ BORSKÝ, Daniel. Odborné vzdělávání v notářství. *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 40-45, str. 41. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

2 VZTAH K CIVILNÍMU PROCESU

Předtím, než se budeme věnovat přímo vztahu mezi notářem a civilním procesem, je třeba vůbec pochopit, co znamená pojem civilní proces. Je pro něj charakteristické, že jde o soudní řízení, které se od jiných soudních řízení liší tím, že v něm soud vykonává civilní pravomoc. Civilní proces je jedním ze soudních řízení (dalšími jsou např. trestní, správní nebo i ústavní), který se soustředí na ochranu vztahů soukromoprávní povahy. Soukromoprávní vztahy se vyznačují rovností všech jejich subjektů. V případě, že dojde ke konfliktům mezi těmito sobě rovnými subjekty, se stává nutnou účast „nezúčastněného třetího“, kterou zastává právě soud. Vývojem došlo k rozšíření i na jiné případy než řešení sporu, tak se vytvořil základ pro řízení nesporná.

„Civilní proces můžeme definovat jako soubor právních vztahů vznikajících v důsledku postupu (procesních úkonů) soudu a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a některým jiným právním vztahům.“²⁵ Lze jinými slovy popsat i jako postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení a právní vztahy, které v důsledku toho vznikají.

Úloha notářství je shledávána především v zajištění právní jistoty v oblasti soukromého práva a předcházení zbytečným sporům (princip prevence). Notář v civilním procesu zastává různé role, působí v různých pozicích. Jednak může zastupovat účastníka řízení na základě plné procesní moci. Toto zmocnění je mu uděleno na základě § 25a OSŘ. Mají tedy obdobné postavení jako advokát, vystupuje a jedná před soudem, může také podávat návrhy, to vše činí jménem zastoupeného. Takto zastupovat své klienty mu je umožněno pouze v mezích, které stanoví notářský řád v ustanovení § 3. Může tak jednat pouze v řízeních podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních s výjimkami uvedenými v § 3 odst. 1 písm. a) NŘ (více v kapitole třetí s názvem „Právní pomoc poskytovaná notářem“).

Jinou rolí je notář pověřen v řízení o pozůstalosti, kde vystupuje jako soudní komisař. Soud prvního stupně jej pověřuje k tomu, aby provedl všechny potřebné úkony, které vedou k vyřízení pozůstalosti. Celý průběh řízení má na starosti právě notář. Zastupuje soud a veškeré úkony, které jako soudní komisaře učiní, jsou

---

²⁵ WINTEROVÁ, A. et al.: *Civilní právo procesní*, 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2011, str. 34. ISBN 978-80-7201-842-0

pokládány za úkony soudu. Podrobněji se zabývám úlohou notáře v řízení o pozůstalosti v kapitole páté.

Notář má nejen vztah k nalézacímu řízení, ale výrazně ovlivňuje také řízení vykonávací (resp. exekuční). Zde se setkáváme s institutem notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti (§ 71a až § 71c NŘ), které jsou v občanském soudním řádu (resp. v exekučním řádu) řazeny mezi exekuční tituly. V případě, kdy povinná osoba nesplní řádně a včas, se může oprávněná osoby na jejich základě obrátit přímo na soud s tím, aby nařídil a provedl výkon rozhodnutí (exekuce). Projevuje se zde již zmíněný princip prevence, protože se účastníci v těchto notářských zápisech dohodnou na řešení případného sporu (více v kapitole čtvrté s názvem „Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti“).

V souvislosti s nově přijatým zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, nepokrývá pouze materii obchodního rejstříku, byla rozšířena pravomoc notářů. Zákon dává účastníkům možnost zvolit si způsob, jakým chtějí provést zápis do veřejného rejstříku. Jednak se můžou rozhodnout pro klasický model, tj. řízení proběhne před rejstříkovým soudem. Druhou možností je pak obrátit se na notáře, který může provést zápis sám za zákonem stanovených podmínek. Více se tomuto tématu věnuji v závěrečné kapitole s názvem „Notář a rejstříkový zákon“.

3 PRÁVNÍ POMOC POSKYTOVANÁ NOTÁŘEM

„Bylo by zcela nelogické a neekonomické, kdyby ten, komu notář poskytl službu v notářské činnosti, musel pro dokončení svého záměru vyhledat právní službu advokáta. Například notář by sepsal kupní smlouvu o převodu nemovitosti ve formě notářského zápisu a nemohl by sepsat návrh na zahájení řízení o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí a zastupovat v tomto řízení. Z tohoto důvodu je umožněno notáři vedle notářské činnosti v rámci další činnosti poskytovat další právní služby, zde taxativně vymezené.“²⁶

Notář tedy vedle činnosti veřejné, vykonává také činnost soukromou. Projeví se to především tak, že je oprávněn vystupovat jako zástupce strany a má v ní postavení advokáta (právní pomoc). Pod pojmem právní pomoc rozumíme zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, udílení právních porad, sepisování listin, zpracování právních rozborů a další činnosti, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Není povinností notáře ji vykonávat, záleží na jeho vůli.

Výkon této „doplňkové“ činnosti je omezen na nezbytné úkony, taxativně uvedené v zákoně. Tato činnost pouze tuto hlavní činnost notáře doplňuje (§ 2 NŘ), nikoli nahrazuje. Právní pomoc poskytovaná notáři je upravena v ustanovení § 3 odst. 1 NŘ, který vymezuje, že notář může pouze v souvislosti s notářskou činností v rámci další činnosti poskytovat udělovat právní porady, zastupovat v jednání s fyzickými a právnickými osobami a sepisovat soukromé listiny a zpracovávat právní rozborů. Musí vždy existovat vazba na konkrétní již učiněné notářské úkony podle § 2 NŘ. Notář je limitován i tak, že jsou jasně uvedena ta řízení, ve kterých může notář právní pomoc poskytovat. Jedná se o řízení podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních (s výjimkami uvedenými v § 3 odst. 1 písm. a) NŘ). Dále může notář vykonávat správu majetku a v této souvislosti zastupovat, nebo vykonávat funkci insolvenčního správce apod.

Typickým příkladem komplexního poskytnutí právních služeb ze strany notáře je sepsání návrhu na zápis do obchodního rejstříku a zastupování v téže věci v řízení před rejstříkovým soudem, jestliže notář sepsal společenskou smlouvu zakládající

---

²⁶ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 29. ISBN 978-80-7400-181-9

obchodní společnosti ve formě notářského zápisu. Podnikatel se nevyhne využití notářských služeb, protože zákon o obchodních korporacích v § 8 stanoví, že „společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, vyžaduje formu veřejné listiny“. Veřejnou listinou se pro potřeby tohoto zákony myslí právě notářský zápis (§ 776 odst. 2 ZOK). Při zakládání družstev notář osvědčuje průběh ustavující schůze a rozhodnutí o přijetí stanov také veřejnou listinou. Po fázi založení společnosti, respektive družstva, následuje fáze vzniku, která se uskutečňuje zapsáním do obchodního rejstříku prostřednictvím návrhového řízení. Znamená to tedy, že poté, co notář vytvoří ve formě notářského zápisu společenskou smlouvu o založení obchodní společnosti, může také sepsat návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku a také zastupovat účastníka v rejstříkovém řízení. Účastník se tedy může obrátit na notáře, aby mu v rámci poskytnutí právní pomoci zajistil i zápis zakládané společnosti (družstva) do obchodního rejstříku a zastupoval jej na základě plné moci v rejstříkovém řízení. Řízení ve věcech obchodního rejstříku bylo dříve upraveno v ustanoveních § 200a až § 200de OSŘ. Ovšem nově, k počátku letošního roku, byla tato agendy přemístěna do zákona č 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který sjednocuje doposud roztržštěnou úpravu obchodního rejstříku a dalších zvláštních druhů rejstříků, které byly vedeny rejstříkovými soudy (více k rejstříkovému zákonu v kapitole šesté s názvem „Notář a rejstříkový zákon“)

„Dále lze úkony právní služby v této souvislosti považovat i veškeré úkony, jež mají vazbu na konkrétní úkon podle § 2 dosud neprovedený, o jehož provedení však již bylo požádáno. Půjde například o sepsání smlouvy o budoucí smlouvě, plné moci a jiných soukromých listin, to vše v souvislosti s požadovaným sepsáním budoucí smlouvy formou notářského zápisu.“²⁷

Co se týče zastupování u soudu, na základě ustanovení § 25a OSŘ může být notář zvolen za zástupce účastníka, ovšem pouze na základě plné procesní moci, kterou nelze po celé řízení nijak omezovat. Jménem zastoupeného tedy vystupuje před soudem, jedná a podává návrhy. Zastupování je notářům umožněno, jak již bylo výše zmíněno, jen v zákonem stanovených řízeních a jen v souvislosti s výkonem notářské činnosti (řízení podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve

---

²⁷ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 30-31. ISBN 978-80-7400-181-9

věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních s výjimkami stanovenými v § 3 odst. 1 písm. a) NŘ). Postavení notáře v těchto řízeních je naprosto shodné s postavením advokáta, chrání a prosazuje zájmy svého klienta. Již nevystupuje jako nestranný subjekt, na který stát převedl některé své pravomoci a který funguje preventivně jako záruka právní jistoty. Za škodu způsobenou notářem při poskytování právní pomoci podle § 3 NŘ neodpovídá stát podle zákona č. 82/1998 Sb. Notář je povinen pro tyto případy uzavřít pojistnou smlouvu. Notář tedy nejenom, že sepiše návrh na zahájení konkrétního řízení, zastupuje účastníka v tomto řízení, může sepsat případné odvolání a zastupovat v řízení o odvolání u příslušného krajského soudu, ale může zastupovat i v řízení o dovolání. „Vzhledem k tomu, že toto zastupování je možné opět jen v rozsahu oprávnění notáře stanoveném v odst. 1 písm. b), bude přicházet v úvahu vzhledem k povaze řízení, ve kterých notář může zastupovat, jen zcela výjimečně. Význam tohoto ustanovení je pouze v tom, že umožňuje, aby v těchto naprosto ojedinělých případech notář mohl dovést celou kauzu až do konce a účastníci v samotném závěru nebyli nuceni hledat nové zastoupení.“²⁸

V rámci další činnosti může notář vykonávat i správu majetku a zastupovat v této souvislosti (§ 3 odst. 2 NŘ). Zde se na notáře nevztahují žádná omezení, není tedy nezbytné, aby poskytoval tyto služby v souvislosti s výkonem notářství nebo aby zastupoval u soudu jen v některých soudních řízeních (tedy i ve sporných věcech).

Výše a způsob určení odměny notáře za poskytování právní pomoci a za výkon správy majetku se řídí zvláštním předpisem²⁹, podle něhož se odměna advokáta řídí jeho smlouvou s klientem. Projevuje se zde tzv. princip smluvní odměny. Smluvní odměna je definována jako ujednání o částce, za niž bude právní služba poskytnuta, anebo o způsobu jejího určení (§ 3 odst. 1 advokátního tarifu). Lze tedy odvodit, že mezi notářem a jeho klientem dojde k uzavření dohody o výši odměny za poskytnutí právní pomoci. Může se jednat buď o pevně stanovenou částku za konkrétně provedené úkony, lze ji sjednat i jako časovou odměnu odvozenou z počtu vynaložených hodin nebo jako podíl na hodnotě věci, jež je předmětem právní pomoci.

---

²⁸ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 31. ISBN 978-80-7400-181-9

²⁹ vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

Hlavní agendou notáře však nadále zůstává výkon notářské činnosti podle § 2 NŘ. Poskytování právní pomoci je umožněno kvůli efektivnosti, k tomu, aby mohli nabídnout klientovi komplexní právní služby. Vše je vedeno k tomu, aby účastníci nemuseli pro jednotlivé právní záležitosti, které spolu souvisí, vyhledávat služby advokáta, aby vykonal úkon, který již nepatří pod notářskou činnost. Tím, že je tedy notářům umožněno poskytovat právní pomoc, bude mít za výsledek ušetření času a peněz klienta.

4 NOTÁŘSKÉ ZÁPISY SE SVOLENÍM K VYKONATELNOSTI

V dnešní době, plné půjček a úvěrů, je pro věřitele čím dál více důležitější si při poskytování peněžních prostředků dostatečně zajistit jejich vrácení. Jednou z možností je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Ten zajišťuje věřiteli potřebnou jistotu a podstatně usnadňuje případné vymáhání dluhu. Jedná se o efektivní způsob pro zajištění vrácení půjčených peněz, ve kterém dá dlužník svolení k přímé vykonatelnosti notářského zápisu (exekuci). Obsahuje závazek dlužníka, že ve stanovené lhůtě řádně splní své závazky vůči věřiteli pod pohrůzkou následné exekuce jeho majetku. V případě prodlení dlužníka se splácením se stává tato veřejná listina sepsaná notářem titulem ro výkoně rozhodnutí (resp. exekuční titulem).

Již notářský řád z roku 1871, jež platil u nás do roku 1950, zavedl úpravu notářského zápisu jako titulu pro výkon rozhodnutí. K návratu tradičního institutu došlo až po více než čtyřiceti letech a to novelou občanského soudního řádu z roku 1991. Od roku 1992 v § 274 písm. e) OSŘ byl jako exekuční titul uveden i notářský zápis, jestliže obsahoval závazek a byly v něm označeny osoba oprávněná a osoba povinná, právní důvod, předmět plnění a doba plnění a jestliže osoba povinná k vykonatelnosti v notářském zápisu svolila. Toto ustanovení bylo vykládáno tak, že svolení k vykonatelnosti mohlo být obsaženo již v samotném hmotněprávním titulu i v jednostranném právním úkonu dlužníka. Usnesením Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2020/1998 bylo dovozeno, že „*notářský zápis podle § 274 písm. e) o. s. ř. je titulem pro soudní výkon rozhodnutí, jestliže splňuje zákonné formální náležitosti stanovené pro sepisování notářských zápisů o právních úkonech. Musí obsahovat dohodu osoby oprávněné ze závazkového právního vztahu s osobou z tohoto právního vztahu povinnou, v níž jsou přesně individualizovány oprávněná a povinná osoba a vyznačeny právní důvody plnění, předmět plnění (přesný obsah a rozsah plnění) a doba plnění (přesně určená doba, do které se povinná osoba zavazuje předmět plnění poskytnout oprávněné osobě), a jestliže osoba povinná v něm svolila k vykonatelnosti*“³⁰.

---

³⁰ KŮRKA, V.; SVOBODA, K. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*, 2. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 109. ISBN 978-80-7478-374-6

Úprava notářského zápisu jako titulu pro výkon rozhodnutí byla ve své původní podobě zařazena do notářského řádu jeho změnou účinnou od 1. 1. 2001, přijatou současně s rozsáhlou novelou občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb. Jako titul pro výkon rozhodnutí byla označena dohoda ve formě notářského zápisu a byly stanoveny její náležitosti. Občanský soudní řád takový notářský zápis zařadil mezi ostatní tituly pro výkon rozhodnutí, jinak jeho právní úprava byla zařazena do notářského řádu. Na rozdíl od předchozích úprav bylo stanoveno, že exekučním titulem a titulem pro výkon rozhodnutí nemohl být vlastní hmotněprávní úkon. Bylo stanoveno, že dohoda následuje až po konkrétním hmotněprávním úkonu, který závazek založil. *„Tato úprava jednak nenavazuje na tradiční pojetí a nemá obdobu v jiných srovnatelných právních řádech, a jednak ve většině případů zbytečně zformalizovala postup pro získání takového titulu. Je totiž nedůvodné, neekonomické a zdržující, když vše potřebné pro výkon rozhodnutí nebo exekuci je již známo při uzavírání hmotněprávního úkonu, uzavírat další dohodu následně mimo tento úkon. Nehledě na to, že po uzavření například kupní smlouvy nebývá již kupující, jako dlužník nedoplatku kupní ceny, mnohdy ochoten další dohodu uzavřít.“*³¹

Nové typy exekučního titulu a titulu pro výkon rozhodnutí, které umožňují, aby takovým titulem mohl být již samotný právní úkon, kterým se závazkový vztah zakládá, zavedl zákon č. 7/2009 Sb. Dlužník, též osoba povinná, může k vykonatelnosti notářského zápisu svolit již v samotném hmotněprávním titulu, kterým se závazkový právní vztah zakládá. Nebo také může k vykonatelnosti svolit později v hmotněprávním jednostranném úkonu, kterým svůj závazek uzná. Oba tyto typy jsou upraveny v § 71a NŘ s omezením pouze na peněžité pohledávky. Ustanovení § 71a odst. 1 NŘ tedy upravuje *„notářský zápis o právním jednání, ve kterém se účastník zaváže splnit peněžitý dluh vyplývající ze zakládaného závazkového právního vztahu právním jednání, o kterém je notářský zápis, a který může obsahovat svolení závazného účastníka, aby byl podle tohoto zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.“* Odstavec druhý obsahuje formu notářského zápisu, která se od ostatních liší mimo jiné tím, že jeho účastníkem je pouze dlužník, resp. osoba zavázaná z již vzniklého závazkového právního vztahu, který jednostranně uzná svoji peněžitou pohledávku.

---

³¹ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 268. ISBN 978-80-7400-181-9

V § 71b NŘ je obsažena úprava o procesní dohodě v rámci notářského zápisu, ve které se jeden účastník zaváže druhému účastníku splnit pohledávku nebo jiný nárok, přičemž tato pohledávka či nárok již musí existovat v okamžiku sepisu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Za dohodu podle § 71b NŘ považujeme dvoustranný právní úkon, učiněný před soudem, o plnění právní povinnosti, která byla založena dřívějším hmotněprávním titulem. Na základě tohoto předem dohodnutého smíru ve formě právního úkonu sepsaného notářem pak může věřitel po dlužníkovi požadovat splnění povinnosti exekucí. To vše aniž by musel mít rozhodnutí soudu o schválení smíru či jiný exekuční titul.

Ustanovení § 71c NŘ neupravuje jiný typ notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, pouze notářské zápisy o právním jednání podle ustanovení § 71a a § 71b NŘ potvrzuje jako evropské exekuční tituly za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie.

Základní obsahovou náležitostí společnou všem výše zmíněným typům notářského zápisu je svolení k vykonatelnosti. Bez ní by se notářský zápis nemohl stát titulem pro výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu a exekučním titulem podle řádu exekučního.

Pravomoc k sepisování tohoto typu notářských zápisů notářům svěřuje ustanovení § 274 písm. e) OSŘ a § 40 odst. 1 písm. d) EŘ. Nestranný a nezávislý notář vyhotovuje notářské zápisy nadané tzv. veřejnou vírou (*fides publica*). To znamená, že jim zákon přiznává účinky spočívající v předpokladu jejich pravdivosti a zákonnosti. Právě prostřednictvím notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti se uplatňuje zásada procesní prevence. Takto se přímo předchází sporu v nalézacím řízení, neboť případný spor je předem vyřešen. V případě nesplacené půjčky není třeba absolvovat zdoluhavé soudní řízení, ve kterém je dlužníkovi uloženo zaplatit dluh, a až poté lze přistoupit k řízení exekučnímu. Aniž by věřitel absolvoval nalézací řízení před soudem, má k dispozici titul, na jehož podkladě lze nařídit výkon rozhodnutí či provést exekuci. Při sepisování těchto veřejných listin je povinný s tímto důsledkem seznámen, neboť právě svolení osoby zavázané je základní náležitostí všech tří typů notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti.

Notář fakticky nahrazuje soud. Ovšem nebylo by to možné, kdyby nebyla zákonem stanovena nestrannost notáře a také jeho povinnost úkon odmítnout, pokud by

odporoval obecně závazným předpisům (§ 53 odst. 1 NŘ). Jelikož se jedná o veřejné listiny o právním jednání, z hlediska odpovědnosti za újmu způsobenou v souvislosti s jejich sepsáním platí příslušná ustanovení zákona č. 82/1998 Sb.³², o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Stát odpovídá za případnou újmu, avšak s možností následného regresu vůči notáři (§ 57 NŘ), což zvyšuje právní jistotu účastníků. Notář se může odpovědnosti zprostit, pokud prokáže, že újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možno požadovat.

4.1 Obecné náležitosti notářského zápisu

Notářský řád se věnuje notářským zápisům v části šesté („Zvláštní ustanovení o notářské činnosti“) oddílu prvním s názvem „Sepisování notářských zápisů o právních jednáních. Nadpis „Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti“ pak zaštiťuje právě již výše zmíněné § 71a až § 71c NŘ. Je proto nezbytné, aby byly při jejich sepisování dodrženy nejen speciální náležitosti specifikované v ustanoveních § 71a a § 71b NŘ, nýbrž i další obecné náležitosti.

Pokud by listina sepsaná notářem postrádala být i jedinou zákonem stanovenou náležitostí, nemohla by být považována za notářský zápis a není tedy veřejnou listinou ve smyslu § 6 NŘ. Na notáře jsou při jejich činnosti kladeny vysoké požadavky na obezřetnost při tvorbě notářských listin, na jejich formální i obsahovou stránku.

Notářské listiny se sepisují v českém jazyku. Výhrada českého jazyka byla stanovena až novelou č. 7/2009 Sb. Jestliže se notářské listiny sepisují s někým, kdo neovládá jazyk, v němž se notářský zápis sepisuje, je třeba aktivní přítomnosti tlumočnicka. V doložce notářského zápisu je pak třeba uvést, že účastníku byl obsah notářského zápisu přetlumočen a že s ním účastník projevil souhlas. Tlumočnick pak také připojí na tento notářský zápis svůj podpis a otisk svého úředního razítka. Výjimku tvoří situace, kdy notář či jeho pracovník znají jazyk účastníka, pak je možno od účasti tlumočnicka upustit.

Může dojít i k případům, kdy účastníkem může být někdo, kdo neumí nebo nemůže číst a psát. Notář pak musí sepsat notářský zápis za účasti dvou svědků³³, kteří

---

³² § 4 zákona č. 82/1998 Sb.

³³ Svědky nemohou být osoby, které nejsou plně svéprávné, osoby nevidomé, neslyšící nebo němé a osoby, které nemohou číst nebo psát. Také jimi nemohou být osoby blízké účastníkům a osoby, které mají

musí být přítomni při projevu účastníka o tom, co má být pojata do notářského zápisu, při jeho předčítání a jeho schválení tím účastníkem, v jehož zájmu byli přítomni. Takovýto postup není nutný, pokud má účastník schopnost seznámit se s obsahem právního jednání s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek a je schopen se vlastnoručně podepsat. Tato okolnost musí být uvedena v notářském zápisu.

Jiná speciální situace nastává, je-li účastníkem osoba neslyšící nebo němá, ovšem umí číst a psát. Po přečtení notářského zápisu v něm vlastnoručně připiše poznámku, že jej četl a že jej schvaluje. V případě, že účastník nemůže číst nebo psát, kromě dvou svědků musí být přibrán jeho důvěrník³⁴, který se s ním umí dorozumět.

V úvodu notářského zápisu je důležité odůvodnit přítomnost svědků, popř. důvěrníka. V závěru pak bude uvedeno prohlášení svědků, že byli přítomni po celou dobu projevu vůle účastníka o tom, co má být pojata do zápisu, při jeho předčítání a jeho schválení účastníkem. Obdobně i důvěrník v závěru notářského zápisu prohlásí, že sdělil němému nebo neslyšícímu účastníku, který nemůže číst nebo psát, celý obsah notářského zápisu, a že jej účastník schválil.

Pro notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti je nutné přesně určit výši dluhu a lhůtu pro splnění závazku osobou povinnou. V této souvislosti stanoví notářský řád v § 59, že datum sepsání notářské listiny, výše peněžitého plnění, délka lhůt a spoluvlastnické podíly se vypsaly vedle číselného označení i slovy.

V § 63 NŘ jsou podrobněji specifikovány požadavky řádného notářského zápisu o právním jednání tím, že stanoví tzv. zvláštní náležitosti. Notářský zápis musí obsahovat místo, den, měsíc a rok právního jednání. Je nutné také zaznamenat jméno a příjmení notáře, který sepisuje notářský zápis, a určení jeho sídla. Dále se uvedou jména, příjmení, bydliště a datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků. Je-li účastníkem nebo zástupcem právnická osoba, pro její identifikaci se použije její název, sídlo a identifikační číslo.

Účastníci by měli být náležitě identifikováni, proto označení stran notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti je nezbytnou součástí. Pokud je účastník řízení nesprávně označen, ale lze ze zápisu bez pochybností dovodit, komu bylo přiznáno

---

zájem na právním jednání a jeho obsahu nebo se jich týká jinak, a pracovníci notáře, který notářský zápis sepisuje.

³⁴ Pro důvěrníka platí obdobné požadavky jako na svědky pouze s tím rozdílem, že jím může být i osoba účastníku blízká.

právo či uložena povinnost, není to na újmu materiální vykonatelnosti zápisu (usnesení Nejvyšší soudu ČR ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 757/2005)³⁵. Jedná-li se o fyzickou osobu, použije se k jejich identifikaci jméno, příjmení, datum narození a bydliště. Právnícké osoby jsou pak označeny obchodní firmou, sídlem a identifikačním číslem. „*Od 1. 7. 2010 nabyla účinnosti novela notářského řádu, dle které se až na stanovené výjimky v rámci činnosti notáře neuvádí rodná čísla. Podle § 13c odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, může notář rodná čísla využívat pouze pro potřebu vedení Centrální evidence závětí, stanoví-li tak zvláštní zákon nebo se souhlasem nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce.*“³⁶ V notářském řádu není nikde stanovena nutnost uvést rodné číslo do notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Ale s ohledem na § 261 OSŘ, který stanoví, že v návrhu na výkon rozhodnutí uvede oprávněná osoba rodné číslo povinného, je vhodné rodné číslo jako identifikační údaj uvést. Součástí by pak měl být i jednoznačný souhlas účastníka s uvedením jeho rodného čísla.

Součástí notářského zápisu je i prohlášení účastníků, že jsou způsobilí samostatně právně jednat, a to v rozsahu právního jednání, o kterém je notářský zápis. Toto slouží zejména ke snížení pravděpodobnosti, že z důvodu nezpůsobilosti účastníků k právním úkonům bude právní úkon učiněný ve formě notářského zápisu neplatný.

Dále musí notář uvést, že byla prokázána totožnost příslušných osob, popř. postačí údaj o tom, že je notář zná osobně. Pokud je některou z těchto osob právnícká osoba, prokáže se její existence a totožnost jejího zástupce. Nejedná-li se o účastníky (svědky úkonů, důvěrníky nebo tlumočníky) notáři osobně známé, je podle ustanovení § 64 NŘ ke zjištění totožnosti třeba platného úředního průkazu či dvou svědků. Právnícká osoba prokazuje nejčastěji svoji existenci výpisem z veřejného rejstříku. Jádrem sepisované listiny je obsah právního jednání. Po něm následuje přečtení a schválení notářského zápisu účastníky. Na závěr se podepisují účastníci nebo jejich zástupci, svědci, důvěrníci a tlumočníci. Vše uzavírá otisk úředního razítka notáře a jeho podpis.

---

³⁵ KŮRKA, V.; SVOBODA, K. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*, 2. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 117. ISBN 978-80-7478-374-6

³⁶BUREŠ, Jan. Notářské zápisy se svolením k přímé vykonatelnosti, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 2, s. 29-32, str. 31. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_2.pdf>)

4.2 Pojem vykonatelnost

Jak již výše bylo zmíněno, notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti se řadí mezi exekuční tituly, jak podle občanského soudního řádu v § 274 odst. 1 písm. e), tak i podle exekučního řádu v § 40 odst. 1 písm. d). Osoba povinná v něm souhlasí s tím, že může být nařízen a proveden výkon rozhodnutí v případě, že sám svou povinnost řádně a včas nesplní. Dává tak svolení k vykonatelnosti.

Věřitel se svého práva domáhá ve vykonávacím (exekučním) řízení, které je upraveno v části šesté občanského soudního řádu a v části I hlavě III dílu 2 exekučního řádu. „*Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.*“³⁷ Osoba povinná se může bránit proti nařízenému výkonu rozhodnutí (exekuce) tak, že podá návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, který se bude zakládat na některém z důvodů uvedených v § 268 odst. 1 OSŘ.

Vykonatelnost je procesní institut, vlastnost spočívající v přímé vynutitelnosti, především státní mocí, pokud nebude splněna dobrovolně. Vykonatelnost se většinou pojí s právem určitého plnění. V případě neplnění ze strany povinného může ten, komu toto právo svědčí, přistoupit k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí (exekuce). Existují však i taková rozhodnutí, která nestanoví žádné právo plnění a jsou vykonatelná okamžikem nabytí právní moci. Typicky se to týká rozsudků o osobním stavu. Výjimku z pravidel tvoří tzv. rozhodnutí předběžně vykonatelná³⁸, jež jsou vykonatelná, ačkoli nenabyla právní moci.

U vykonatelnosti musíme dbát na stránku formální a materiální. Musí být splněny obě, aby mohlo být dané rozhodnutí vykonáno. Formálně je rozhodnutí vykonatelné tehdy, pokud byly při jeho vydání splněny všechny zákonné podmínky. Tedy bylo vydáno rozhodnutí, které splňuje všechny zákonem požadované náležitosti. V případě notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti je určujícím právním předpisem notářský řád. Formálně vykonatelným se notářský zápis se svolením k vykonatelnosti stává uplynutím doby plnění³⁹, resp. lhůtou pro plnění nebo lhůtou pro zaplacení dluhu.

---

³⁷ § 251 odst. 1 občanského soudního řádu

³⁸ např. rozsudky o výživném - odsuzují k plnění výživného za poslední 3 měsíce před vyhlášením rozsudku

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007

Materiálně vykonatelná rozhodnutí lze opravdu reálně vymoci. „*Výkon rozhodnutí lze nařídit jen tehdy, obsahuje-li rozhodnutí označení oprávněné a povinné osoby, vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí navržen a určení lhůty ke splnění povinnosti.*“⁴⁰ Notářský zápis musí obsahovat všechny zákonem předepsané náležitosti, aby mohl být vykonatelný. Pokud by toto nespĺňoval, tak by oprávněný nemohl být u soudu úspěšný.

4.3 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 1 notářského řádu

V § 71a odst. 1 NŘ jsou stanoveny podmínky, za kterých je notářský zápis o právním jednání, kterým je zakládán závazkový právní vztah, titulem pro výkon rozhodnutí a exekučním titulem. Účastník se zaváže splnit peněžitý dluh vyplývající ze zakládaného závazkového právního vztahu právním jednáním, o kterém je notářský zápis. Musí se jednat minimálně o dvoustranný právní úkon, kde bude proti sobě stát závazek jednoho účastníka a pohledávka druhého účastníka. Tyto podmínky splňuje několik různých smluvních typů, avšak nejčastěji půjde o kupní smlouvu, smlouvu o půjčce či smlouvu o úvěru.

Při sepisování notářského zápisu o takovémto právním jednání je třeba účasti obou stran (věřitele i dlužníka). Samotný hmotněprávní úkon je již exekučním titulem, proto není nutné pak vyhotovovat další samostatný notářský zápis o dohodě se svolením k vykonatelnosti.

Vychází se z německé úpravy, která odpovídá i naší předchozí úpravě a která vyžaduje dlužníkovu svolení k vykonatelnosti. Toto svolení je chápáno jako další úkon v rámci určitého hmotněprávního úkonu. Jelikož notářský zápis nahrazuje rozsudek soudu, musí v něm být uvedeny a popsány, vedle ostatních náležitostí notářského zápisu o právním úkonu, také náležitosti uvedené přímo v ustanovení. Je nutné, aby bylo vše uvedeno přesně tak, aby nevznikla možnost různých výkladů. Povinnost výslovně označit případné osoby oprávněné a případné osoby povinné v tomto ustanovení stanovena není, jejich označení jako účastníků však plyne z obecných náležitostí notářského zápisu (§ 63 odst. 1 NŘ). Bez jejich označení by listina neměla formu notářského zápisu.

---

⁴⁰ § 261a odst. 1 OSŘ, obdobně se použije ustanovení § 52 odst. 1 EŘ

Není vyloučeno, aby byl notářský zápis o hmotněprávním úkonu obsažen ve stejné listině s notářským zápisem se svolením k vykonatelnosti (usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. dubna 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98). Notář při sepisování notářského zápisu o hmotněprávním úkonu do něj může začlenit obecně používanější dohodu se svolením k vykonatelnosti podle § 71b NŘ. Ta navazuje na učiněný dvoustranný právní úkon, kterým se závazkový právní vztah zakládá.

Jelikož samotný notářský zápis již obsahuje hmotněprávní úkon, předpokládá notářský řád, že povinná osoba pouze svolí k vykonatelnosti tohoto notářského zápisu. Jeho obsahem však musí být vždy i výše dluhu a lhůta pro plnění. Samotné ustanovení omezuje předmět plnění pouze na peněžité pohledávky (např. pohledávka na splacení kupní ceny, pohledávka na vrácení půjčky, resp. úvěru s příslušenství). Bude se tedy jednat vždy jen o peněžité prostředky odpovídající výši dluhu, k níž se osoba povinná zavázala v závazkovém právním vztahu založeném notářským zápisem. Její uvedení je jednou z podmínek, jež notářský zápis se svolením k vykonatelnosti podle § 71a odst. 1 NŘ musí obsahovat.

Další potřebnou náležitostí je lhůta pro plnění, jíž je třeba chápat jako dobu, do které se povinná osoba zavázala splnit závazek oprávněné osobě. Může se jednat i o pohledávku budoucí. Po jejím marném uplynutí může oprávněná osoba podat návrh na nařízení exekuce, protože notářský zápis se svolením k vykonatelnosti se stává vykonatelným. Uplynula-li doba plnění před sepsáním notářského zápisu, kterým oprávněný přistoupil k projevu vůle obsaženému v notářském zápisu sepsaném s povinným, nejsou notářské zápisy přímo vykonatelné.⁴¹

Poslední z náležitostí je pak samotné svolení zavázaného účastníka, aby byl podle tohoto zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí (exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem. Svolení je podmíněno tím, že zavázaný nesplní svou povinnost řádně a včas. Chápeme jej jako jednostranný písemný úkon učiněný vůči věřiteli. Tento právní úkon z hlediska jeho účinků však lze učinit jen v rámci tohoto titulu, nikoli samostatně. Bez souhlasu věřitele nelze takové svolení dlužníkem odvolat. Jako každý hmotněprávní úkon může i tento se svolením k jeho vykonatelnosti, obsahovat podmínky a vzájemné povinnosti, na něž se svolení k vykonatelnosti váže.

---

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna. 2005, sp. zn. 20 Cdo 207/2004

4.4 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 2 notářského řádu

Tento typ notářského zápisu je prakticky využíván především bankami a jinými úvěrovými institucemi. Jeho předložení do určité doby po načerpání úvěrů může být jednou z podmínek úvěrových smluv. Výhodou je, že banka se pak nemusí podílet na jeho sepisování, protože se jedná o jednostranný právní úkon a účastníkem tohoto notářského zápisu je pouze dlužník.

U tohoto typu notářského zápisu stačí jednostranný právní úkon dlužníka, kterým uzná svůj závazek již dříve založený, a to bez nutné přítomnosti věřitele jako účastníka notářského zápisu. V tomto se odlišuje od notářských zápisů dle ustanovení § 71a odst. 1 a § 71b NŘ. Tato úprava založená pouze na povinné účasti jedné strany historicky navazuje na notářský řád z roku 1871 a na praxi uskutečňovanou v devadesátých letech minulého století. K přetržení došlo přijetím zákona č. 30/2000 Sb., která byla výrazně ovlivněna usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. dubna 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98. V něm soud dovodil, že má-li být notářský zápis se svolením k vykonatelnosti způsobilý pro výkon rozhodnutí, musí být sepsán jak s osobou povinnou, tak i s osobou oprávněnou. Obdobné platilo i v případě, pokud byl notářský zápis sepsán v přítomnosti jedné strany a druhá přistoupila formou samostatného zápisu.

Notářský řád v § 71a odstavci druhém stanoví: *„Notářský zápis o právním jednání, kterým je uznání peněžitého dluhu, může obsahovat svolení zavázaného účastníka, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní. Obsahem právního jednání, o kterém je takový notářský zápis, musí být vedle výše dluhu, označení právního důvodu dluhu a osoby věřitele také lhůta pro zaplacení dluhu a povinnost účastníka zaplatit dluh ve lhůtě.“* Dlužník tedy svůj peněžitý dluh jednostranně uzná a zároveň svolí k vykonatelnosti notářského zápisu. Náležitosti uznání dluhu pro závazkové právní vztahy upravuje občanský zákoník v § 2053 a násl. zákona č. 89/2012 Sb.

Notářský řád na rozdíl od prvního odstavce § 71a rozšířil pro tento typ notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti výčet povinných náležitostí. Je samozřejmě nezbytné, aby byly dodrženy požadavky na každý notářský zápis o právním

úkonu, zejména ustanovení § 63 NŘ. Jeho součástí však musí být také výše dluhu, lhůta pro zaplacení dluhu a povinnost účastníka zaplatit dluh ve lhůtě. Je třeba označit osobu, jejíž pohledávka má být splněna (případná osoba oprávněná, věřitel), a skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá (právní důvod, např. kupní smlouva, smlouva o úvěru apod.). *„Tyto náležitosti jsou nutné jednak z toho důvodu, že osoba, jejíž pohledávka má být splněna, tento právní úkon nečiní – není účastníkem ve smyslu notářského řádu, a proto v notářském zápisu nebude uvedena podle § 63, a jednak z toho důvodu, že se jedná o úkon následný, předpokládající, že závazkově právní vztah již mezi věřitelem a dlužníkem vznikl.“*⁴²

V tomto případě lhůtou pro zaplacení dluhu chápeme takovou dobu, která je stanovená pro splnění závazku z takového právního důvodu, na němž se pohledávka zakládá. Určená lhůta uvedená v uznání peněžitého dluhu tedy musí být totožná s dobou plnění stanovenou v hmotněprávním titulu. Nevýhodou tohoto typu notářského zápisu však může být fakt, že jím nelze jakkoli měnit již založený závazkový právní vztah, neboť jeho účastníkem je pouze jedna ze stran. Jedinou možností změny by byla dohoda dlužníka a věřitele, na kterou by navazovalo takové uznání jako exekuční titul. Jenže taková dohoda by musela být uzavřena na základě změny právního důvodu.

Z hlediska uznání dluhu není podstatné, jestli se jedná o pohledávku splatnou, či nikoli. Nelze uznat závazek pouze pod podmínkou, že teprve vznikne. Peněžní prostředky musel věřitel již dlužníkovi poskytnout. *„Z tohoto důvodu je možno dovodit, že exekuční titul podle tohoto ustanovení nelze pořídít v případě, bude-li právním důvodem například smlouva o úvěru, ve které se věřitel teprve zavazuje za určitých podmínek dlužníku peníze poskytnout. V takovém případě, nesplňuje-li náležitosti exekučního titulu podle odstavce 1 sama smlouva o úvěru, může být jako exekuční titul pořizena jen dohoda podle § 71b a nikoli exekuční titul podle § 71a odst. 2.“*⁴³

4.5 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71b notářského řádu

Tento institut je v notářském řádu vymezen jako *„dohoda, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového*

⁴² BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 269. ISBN 978-80-7400-181-9

⁴³ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 269. ISBN 978-80-7400-181-9

právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.“⁴⁴ Prostřednictvím tohoto ustanovení dochází k uplatnění zásady prevence, jelikož tento dvoustranný právní úkon je považován za smír uzavíraný mezi oběma stranami. Případný spor je tak dopředu vyřešen touto dohodou.

Zákon předpokládá již existující závazkový právní vztah, jehož účastníci pak mohou uzavřít formou notářského zápisu dohodu se stanovenými náležitostmi. Tento závazkový právní vztah vznikl na základě hmotněprávního titulu – právního důvodu (nejčastěji smlouva o úvěru, smlouva o půjčce, a další). Tato dohoda se za předpokladu, že daná pohledávka není řádně a včas splněna, stává exekučním titulem.

Avšak závazkový právní vztah může být tímto notářským zápisem i založen. „Z tohoto důvodu notářský zápis může obsahovat jednak kupní smlouvu, ve které se kupující zaváže zaplatit kupní cenu v určité lhůtě, a jednak dohodu podle tohoto ustanovení, ve které se kupující, jako dlužník a osoba povinná, zaváže splnit tuto pohledávku prodávajícího, jako věřitele a osoby oprávněné, a svolí k vykonatelnosti notářského zápisu pod podmínkou, že svou povinnost řádně a včas nesplní.“⁴⁵ Pokud tedy notářský zápis obsahuje kromě samotné procesní dohody i hmotněprávní ujednání, či přímo celý hmotněprávní titul, je vhodné tyto části obsahově oddělit, tak aby bylo jednoznačné, která část notářského zápisu je procesní dohodou. První část by měla vymezovat právní důvod, například kupní smlouvu, smlouvu o úvěru nebo o půjčce apod., a následnou část by pak tvořila dohoda podle tohoto ustanovení.

Jedná se o procesní dohodu, která nahrazuje rozsudek soudu a která má být exekučním titulem. Z toho důvodu musí být v notářském zápisu o dohodě uvedeny a popsány, vedle ostatních náležitostí notářského zápisu o právním úkonu, všechny náležitosti v tomto ustanovení uvedené. Vymezení musí být přesné, bez možnosti různých výkladů.

Prohlášení povinné osoby ohledně svolení k vykonatelnosti zápisu lze chápat jako jednostranný písemný právní úkon učiněný vůči oprávněné osobě. Nelze jej učinit samostatně, tedy mimo dohodu. Jelikož osoba povinná činí svolení k vykonatelnosti

---

⁴⁴ § 71b odst. 1 NŘ

⁴⁵ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 270. ISBN 978-80-7400-181-9

notářského zápisu v rámci dohody, nemůže ho odvolat, aniž by měla souhlas oprávněné osoby.

Dalšími náležitostmi se rozumí označení osoby oprávněné a osoby povinné, skutečnosti, na níž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá, předmět plnění a doby plnění. Účastníkům a notáři při sepisování dohody je v ustanovení § 71b odst. 3 NŘ umožněno vázat poskytnutí předmětu plnění na splnění podmínky nebo doložení času, popřípadě vzájemné povinnosti oprávněné osoby (věřitele). Typicky půjde o podmínku skutečného poskytnutí peněžních prostředků dlužníkovi v dohodě týkající se budoucí pohledávky. Avšak pokud dojde k tomuto navázání na splnění podmínky nebo na splnění vzájemné povinnosti oprávněného nebo omezení doložením času, „*lze nařídít výkon rozhodnutí, jen prokáže-li oprávněný, že se podmínka splnila, že sám svou vzájemnou povinnost vůči povinnému splnil, popřípadě je připraven ji splnit, nebo že nastal doložený čas.*“⁴⁶ Oprávněný toto splnění prokazuje připojením listiny vydané nebo ověřené státním orgánem nebo notářem.

Na základě ustanovení § 63 odst. 1 písm. c) NŘ jsou účastníci identifikováni svým jménem a příjmením, rodným číslem a bydlištěm. Jsou-li právnickými osobami, pak obchodním jménem, sídlem a identifikačním číslem. V případě plurality dlužníků je třeba výslovně uvést, že se zavazují splnit závazek společně a nerozdílně. Pokud tak neučiní, nelze vést exekuci na celé plnění pouze vůči jednomu z více dlužníků a to proto, že jsou všichni povinni plnit věřiteli stejným dílem.

Skutečností, na níž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá (tj. právní důvod), je třeba rozumět vlastní úkon, kterým vznikl hmotněprávní závazek, a nikoli závazek sám. Právním důvodem tak bývá nejčastěji smlouva, tedy dvoustranný právní úkon se všemi dodatky a změnami, jež je notáři předkládána. Půjde například o smlouvu o půjčce, smlouvu o úvěru, kupní smlouvu, ve které bude sjednána lhůta k zaplacení kupní ceny v určité lhůtě, apod. Zákon umožňuje sepsání dohody se svolením k vykonatelnosti o pohledávkách či jiných nárocích, založených i na základě jednostranného právního jednání, často i protiprávního. V těchto případech by se mohlo hovořit například o závazku k náhradě škody či vydání bezdůvodného obohacení.

Za předmět plnění se považuje to, co se dlužník jako osoba povinná v dohodě zavázal splnit. Musí být v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti určen přesně,

---

⁴⁶ § 262 odst. 1 občanského soudního řádu

bez možnosti různých výkladů. Má být přesně určeno, jaké plnění a v jakém rozsahu má dlužník poskytnout věřiteli. Na rozdíl od výše zmíněný typů notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti se můžou účastníci dohodnout na nepeněžitým plnění. Může se tedy jednat např. o povinnost vydat či dodat věc, povinnost vyklidit nemovitost apod.

„Právní úprava je však co do požadavku obsahových náležitostí na tento notářský zápis přísnější (musí obsahovat samostatnou procesní dohodu se shora vedenými náležitostmi) než na zápis podle ustanovení § 71a odst. 1 notářského řádu; bude tedy z tohoto pohledu využitelný spíše u pohledávek nepeněžitých.“⁴⁷

Pokud by se jednalo o peněžitě prostředky, které mají být výnosem ze sjednaných úroků, je třeba přesná specifikace těchto úroků, popřípadě by měl být uveden přesný postup výpočtu těchto úroků. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007 se zabývá materiální nevykonatelnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti ohledně úroků z úvěru, které mají pohyblivou úrokovou sazbu, odvíjející se od proměnlivé základní sazby vyhlášené v sazebníku peněžního ústavu. *„Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti není v části týkající se příslušenství materiálně vykonatelný, jestliže se sjednaná výše úroků z pohledávky úvěru (jistiny) odvíjí od proměnlivé základní sazby vyhlášené v sazebníku peněžního ústavu.“⁴⁸* Pro vykonatelnost výroků je nezbytné vyjádřit jejich výši, určit období, za které se stanoví, a údaj od kdy a do kdy existuje povinnost je platit. Přitom platí, že úroky musí být spočitatelné v době sepisu notářského zápisu na základě údajů v něm uvedených, popřípadě za použití obecně závazného právního předpisu.

Dobou plnění je pak taková doba, která je stanovena pro splnění závazku. V případě pohledávky již splatné, bude doba plnění v procesní dohodě stanovena dohodou osoby povinné s osobou oprávněnou. Naopak pokud by se jednalo o pohledávku dosud nesplatnou nebo dokonce o pohledávku budoucí, doba plnění uvedená v dohodě musí být totožná s dobou plnění stanovenou v hmotněprávním titulu. Vždy však doba plnění je určena tak, aby plynula až po uzavření dohody podle § 71b NŘ.⁴⁹ Někdy může být měněn současně s dohodou i tento hmotněprávní titul jiným právním úkonem. Tehdy doba plnění nemůže být sjednána v dohodě. Doba plnění musí

---

⁴⁷ BUREŠ, Jan. Notářské zápisy se svolením k přímé vykonatelnosti, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 2, s. 29-32, str. 31. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_2.pdf>)

⁴⁸ KŮRKA, V.; SVOBODA, K. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*, 2. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 118. ISBN 978-80-7478-374-6

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna 2005, sp. zn. 20 Cdo 207/2004

v dohodě odpovídat změně uvedené v právním úkonu, kterým se mění hmotněprávní titul.

Dlužník a věřitel se mohou ve smlouvě domluvit na plnění ve splátkách. V případě, že některou z nich nesplní řádně a včas, může se věřitel domoci celé pohledávky. Již zmíněná ztráta výhody splátek znamená, že při dlužníkově prodlení s řádným uhrazením některé ze splátek může věřitel uplatnit své právo (výzva, žaloba, návrh na nařízení exekuce) a žádat zaplacení celé pohledávky. Učinit tak, může do splatnosti nejbližší splátky. Účastníci si však mohou sjednat, že nezaplatí-li dlužník některou splátku v dohodnuté lhůtě, celý dluh se stane splatným. Strana oprávněná již neuplatňuje svá práva a notářský zápis se stává ihned vykonatelným.

Co se týče budoucí pohledávky, bude podmínkou to, že peněžní prostředky budou osobou oprávněnou osobě povinné skutečně poskytnuty. Bude-li se jednat o dohodu uzavřenou mezi věřitelem jako osobou oprávněnou a ručitelem jako osobou povinnou, tak tady bude typickou podmínkou to, že dlužník svůj závazek vůči věřiteli řádně a včas nezaplatí. Podmíněno je i samotné prohlášení o svolení k vykonatelnosti v tom smyslu, že svolení platí jen pro případ, že osoba povinná řádně a včas svůj závazek nezaplatí.

Prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu je považováno za jednostranný písemný úkon učiněný vůči oprávněné osobě. Nelze jej učinit samostatně mimo dohodu. Stejně tak není možné, aby dlužník, jako osoba povinná, své svolení k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí pro případ nesplnění povinnosti bez souhlasu věřitele odvolal.

4.6 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71c notářského řádu

Ustanovení § 71c NŘ neupravuje jiný typ notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, pouze potvrzuje notářské zápisy dle ustanovení § 71a a § 71b NŘ za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie jako evropské exekuční tituly. V souvislosti s rekodifikací soukromého práva prošlo i ustanovení § 71c NŘ změnou na základě zákona č. 303/2013 Sb.: *„Notářský zápis o právním jednání podle § 71a a § 71b se za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie potvrzuje podle občanského soudního řádu jako evropský exekuční titul.“*

Souhrnnou novelou občanského soudního řádu, zákonem č. 233/2006 Sb., došlo ke změně ustanovení § 71c NŘ. K této změně došlo v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii. Díky tomu dochází k stále většímu ovlivňování českého právního řádu evropským právem. Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti byly zařazeny při splnění určených podmínek mezi tzv. evropské exekuční tituly. Text ustanovení zněl: „*Notářský zápis podle § 71a a § 71b je úřední listinou, která se potvrzuje jako evropský exekuční titul, je-li předmětem plnění peněžitá pohledávka vyplývající z občanskoprávního nebo z obchodněprávního závazkového vztahu.*“

Řízení o potvrzení evropského exekučního titulu bylo zakotveno v § 200au OSŘ. Právě na toto ustanovení uvedená právní úprava navazuje. Do českého procesního práva tak pronikla úprava obsažená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (dále jen „Nařízení“). Hlavní účel je umožnění volného pohybu rozhodnutí, soudních smírů a úředních listin ve všech členských státech, aniž by se v členském státě výkonu musela před uznáním a výkonem konat zprostředkující řízení.

Poté co byl takový notářský zápis se svolením k vykonatelnosti potvrzen jako evropský exekuční titul, a to soudem na základě žádosti oprávněného, je možné provedení jeho výkonu v kterémkoliv z členských států⁵⁰. Hledí se na něj jako na tuzemský exekuční titul. Jsou stanoveny časové hranice: exekuční titul musí být vydaný po 21. lednu 2005⁵¹ a žádost o potvrzení o evropském exekučním titulu je možné podat po 21. říjnu 2005 (datum nabytí účinnosti Nařízení).

Pojem úřední listina užíval ve svém § 200ua OSŘ a odkazoval při tom na úřední listinu podle článku 4 odst. 3 a článku 25 Nařízení. Vzhledem k tomu, že náš právní řád v tomto smyslu pojem úřední listina neužíval (pojem úřední listina často nahrazován nepřesně pojem veřejná listina) a notářský zápis splňuje stanovené požadavky pro úřední listinu v Nařízení, výslovně se zde stanoví, že notářský zápis s dalšími náležitostmi zde uvedenými je úřední listinou, která se potvrzuje jako evropský exekuční titul.

Kromě tohoto postupu, je možné se řídit taky nařízením Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (též známé jako Brusel I). Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. února 2011,

⁵⁰ s výjimkou Dánska, které se přijímání Nařízení neúčastnilo

⁵¹ v případě Bulharska a Rumunska po 1. lednu 2007

sp. zn. 20 Cdo 4154/2008, se týká možnosti předložení potvrzení evropského exekučního titulu místo osvědčení podle článku 54 nařízení Brusel I jako postačující podmínky pro prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí cizozemského soudu na území České republiky bez bližšího přezkoumání.

Věřitel se tak může rozhodnout, zda bude za splnění stanovených podmínek žádat o uznání a výkon rozhodnutí dle Nařízení č. 805/2004 nebo Nařízení Brusel I. Při rozhodování by měl zohlednit, že evropský exekuční titul mu umožňuje získat rychlý a účinný výkon, neboť rozhodnutí, které bylo v členském státě původu potvrzeno jako evropský exekuční titul, je uznáno a vykonáno v ostatních členských státech, aniž je zapotřebí prohlášení vykonatelnosti. Soudy v členském státě výkonu nejsou zapojeny do časově náročných a nákladných formalit, které jsou spojené s prohlášením vykonatelnosti postupem doložky vykonatelnosti podle nařízení Brusel I. Na druhé straně si musí uvědomit, že evropský exekuční titul lze získat pouze pro nesporné nároky a že tento titul bude udělen pouze při splnění určitých podmínek.

4.7 Odměna notáře

Notářský tarif⁵² upravuje stanovení odměny za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Určená pravidla musí notář dodržovat, protože nelze u totožných případů s různými účastníky individuálně sjednávat výši své odměny.

Dle § 3 odst. 1 notářského tarifu, se „*výše odměny notáře stanoví podle sazby odměny za úkon nebo úhrn úkonů notářské činnosti (dále jen „úkon“) určené pevnou částkou nebo procentuálně z hodnoty předmětu úkonu (dále jen „tarifní hodnota“⁵³)*.“ Předmětem úkonu chápeme smlouvu nebo jiné právní jednání, osvědčení právního jednání nebo jiné právní skutečnosti, anebo přijetí peněz nebo cenných papírů do úschovy.

Z tarifní hodnoty se procentuálně vypočítá odměna notáře. Tento způsob je popsán v „Sazebníku odměny notáře za úkony notářské činnosti a za úkony některé jiné činnosti“, který tvoří přílohu notářského tarifu. Odměna notáře se liší v závislosti na výši pohledávky. Platí, že se bude proporcionalně zvyšovat v závislosti na rostoucích tarifních hodnotách.

---

⁵² vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. ze dne 29. května 2001, o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (tzv. notářský tarif)

⁵³ tarifní hodnotou je hodnota věci, která je předmětem předmětu úkonu a kterou se rozumí její obvyklá cena

Schematicky lze postup shrnout takto. Nejdříve se vypočítá na základě tarifní hodnoty (pohledávky) odměna za sepsání notářského zápisu včetně vydání jednoho stejnopisu podle položky A sazebníku (např. 2 % z prvních 100 000 Kč tarifní hodnoty; 1,2 % z přebývajících částky až do 500 000 Kč tarifní hodnoty; 0,6 % z přebývajících částky až do 1 000 000 Kč tarifní hodnoty, atd.). V některých případech může docházet i ke snížení: „*Za sepsání notářského zápisu o dohodě se svolením k vykonatelnosti notářského zápisu nebo o právním jednání o uznání peněžitého dluhu se svolením k vykonatelnosti notářského zápisu dvě třetiny z částky vypočtené podle věty první a druhé⁵⁴ a vždy nejméně 2 000 Kč*“⁵⁵. Pokud by bylo třeba více stejnopisů, pak je nutné v souladu s položkou J odst. 2 sazebníku za každou započatou stranu vydaného textu notářského zápisu zaplatit 100 Kč. Zpravidla stejnopis notářského zápisu obsahuje i přílohy (např. plné moci, pověření zaměstnanců apod.). Za každou stranu takové přílohy, jak je uvedeno v položce J odst. 3. sazebníku, náleží notáři 30 Kč. Je-li notář plátcem daně z přidané hodnoty⁵⁶, náleží notáři částka odpovídající této dani, kterou je notář povinen z odměny a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu⁵⁷.

---

⁵⁴ týká se tarifních hodnot do 100 000,- Kč a do 500 000,- Kč

⁵⁵ položka A sazebníku

⁵⁶ § 106 NŘ

⁵⁷ zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

5 POSTAVENÍ NOTÁŘE V ŘÍZENÍ O POZŮSTALOSTI

Dědické řízení se řadí mezi nesporná řízení, která plní preventivní funkce. Soud v nich svým rozhodnutím závazně upravuje právní poměry účastníků a tím předchází budoucím sporům. Dědické řízení je ovládáno zásadou oficiality⁵⁸ a zásadou vyšetřovací⁵⁹. Od jiných občanskoprávních řízení se odlišuje uplatněním zásady neveřejnosti.

„Právní úprava spočívá na principu tzv. obligatornosti dědického řízení (každé úmrtí fyzické osoby vede k zahájení dědického řízení, bez ohledu na to, zda o to dědici žádají a zda tato osoba měla nějaký majetek) a na principu ingerence státu do dědických právních vztahů (stát ovlivňuje uspořádání dědických vztahů).“⁶⁰ To je vyjádřeno také v § 1460 OZ, ve kterém je stanoveno pravidlo, že se dědictví nabývá smrtí zůstavitele.

K nabytí dědictví nedochází přímo ze zákona, ani dědicové se ho nemohou ujmout sami. Soud jako orgán státu zahájí řízení, které je upravené zvláštním zákonem, a provede jednotlivé tímto zákonem stanovené úkony v určeném pořadí (projev zásady legálního pořádku). Výsledkem takového řízení je pak vydání usnesení, kterým je toto řízení skončeno. V době od 1. ledna 1955 do 31. prosince 1992 bylo tímto zvláštním orgánem státní notářství. Od 1. ledna 1993 byla pravomoc v dědických věcech svěřena opětovně soudu, ale vzhledem ke zkušenostem notářů s řízením o dědictví, byl zaveden tzv. soudní komisariát. Soud pověřil notáře, aby jako soudní komisař za odměnu provedl úkony v řízení o dědictví. Notářům však nenáležela žádná rozhodovací pravomoc, s výjimkou vydání usnesení, kterými se upravuje vedení řízení.

Dědické řízení má dvě základní funkce. Funkce legitimační směřuje ke zjištění dědiců jako právních nástupců zůstavitele. *„Určení okruhu dědiců má význam nejenom pro samotné řízení o dědictví, ale i pro řízení jiná, zahájená za života zůstavitele, ve kterých takto zjištění právní nástupci vstupují do právního postavení svého předchůdce,*

---

⁵⁸ soud zahájí řízení i bez návrhu, poté co se dozví, že fyzická osoba zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou

⁵⁹ soud sám zjišťuje skutkový stav potřebný pro vydání rozhodnutí a sám provádí důkazy dle vlastní úvahy; není vázán tvrzeními účastníků ani důkazy jimi navrhovanými

⁶⁰ SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013, str. 111. ISBN 978-80-7201-931-1

*pokud povaha věci umožňuje v takovém řízení pokračovat i po smrti zůstavitele.*⁶¹
Funkce majetková zahrnuje zjištění majetku a dluhů zůstavitelů.

Co se týče právní úpravy dědění, je třeba zmínit, že jak hmotněprávní dědické vztahy, tak procesní postup se řídí právem platným v době úmrtí zůstavitele. Což je specifikem dědického práva při aplikaci práva procesního. *„Tam však nelze tuto zásadu dodržet absolutně, neboť tomu brání změny v organizační struktuře justice a dalších institucích, ke kterým došlo v mezidobí od úmrtí zůstavitele do projednání dědictví (jde zejména o problém tzv. dodatečných projednání dědictví po zůstavitelích, kteří zemřeli v době platnosti dnes již zrušených právních předpisů).*⁶²

Za pramen právní úpravy dědického řízení se tedy považují i historické právní předpisy, jakými byly zejména: zákon č. 100/1931 Sb. o základních ustanoveních soudního řízení nesporného (platný do 31. prosince 1950), Nesporný patent, tj. císařský patent č. 208 z roku 1854 (platný do 31. prosince 1950), občanský soudní řád č. 142/1950 Sb. (platný od 1. ledna 1951 do 31. března 1964), občanský soudní řád č. 95/1963 Sb. (platný od 1. dubna 1964 do 31. prosince 1992). Zákon č. 264/1992 Sb. zrušil stávající notářský řád (zákon č. 95/1963 Sb.) a tím i instituci státního notářství. Dědické řízení svěřil zákon č. 263/1992 Sb. zpět do pravomoci soudu a zavedl institut soudního komisaře. Řízení o pozůstalosti (nová úprava dědického řízení) byla nově zařazena do speciálního zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Komplexní úprava řízení o pozůstalosti (včetně likvidace dědictví) je obsažena v hlavě III. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. *„Ve vazbě na dědické právo hmotné bylo zapotřebí zohlednit znovuzavedení klasické právní terminologie, k níž náleží především právní pojem „pozůstalost“ jako obecný výraz pro majetková práva zůstavitele. V tomto směru bylo tedy zapotřebí změnit dosavadní označení řízení o dědictví na řízení o pozůstalosti. Svůj odraz v pozůstalostním právu procesním by mělo nalézt znovuzavedení institutu dědických smluv, institutu odkazů a odkazovníků, náhradníků, dědické přihlášky apod.*⁶³

Je třeba rozlišit pojmy dědictví a pozůstalost. Pozůstalost chápeme jako jmění zůstavitele k okamžiku zůstavitelovy smrti, resp. jako ta jeho část, která je způsobilá

---

⁶¹ SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013, str. 112. ISBN 978-80-7201-931-1

⁶² SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013, str. 113. ISBN 978-80-7201-931-1

⁶³ důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

přejít na dědice jako na právního nástupce. Na druhou stranu dědictví je to z pozůstalosti, co skutečně připadá jako jmění osobě, která je dědicem. V zákoně o zvláštních řízeních soudních je tedy pojem dědictví nahrazen pojmem pozůstalost a řízení o dědictví se nově nazývá řízením o pozůstalosti.

Nová právní úprava se vrací k institutu odkazu. Zatímco dědic má právo na pozůstalost nebo její část, odkazovníku vznikne smrtí zůstavitele obligační právo na vydání předmětu odkazu, a to vůči dědicům, nebo jen některému z nich. Za odkazovníka je považován ten, komu zůstavitel zůstavil jen jednotlivou věc, popř. několik věcí určitého druhu. Toto právo odkazovník uplatňuje vůči dědici bez soudní ingerence, má vůči němu pohledávku na vydání věci nebo na zřízení práva. Rozlišení mezi instituty dědictví a odkazu, pro které je používán souhrnný pojem „pozůstalost“, je potřeba promítnout do právní úpravy řízení o pozůstalosti.

Procesně právní reflexi vyžadují také nově zavedené instituty, jako závěra pozůstalosti nebo odloučení pozůstalosti. Závěra pozůstalosti slouží k zajištění pozůstalosti ze zákonem stanovených důvodů⁶⁴. Soud usnesením zajistí majetek uložením, např. do úschovy soudu, soudního komisaře nebo u vhodného schovatele. Má-li věřitel obavu z předlužení dědice, může předtím, než soud potvrdí nabytí dědictví, navrhnout odloučení pozůstalosti⁶⁵. Oproti dosavadní procesně právní úpravě si rozsáhlejší úpravu vyžádá postup při likvidaci pozůstalosti. Základní konstrukce dědického řízení zůstává i přes odlišné uspořádání jednotlivých ustanovení v zásadě nezměněna.

5.1 Soudní komisariát

Notář jako soudní komisař provádí většinu úkonů, které se vykonávají v řízení o pozůstalosti u soudu prvního stupně. Pověření notáře má nově formu usnesení a soud o něm rozhodne po zahájení řízení. Zákon obsahuje výčet výjimek z tohoto pravidla, které jsou odůvodněny povahou v něm vyjmenovaných úkonů a které vyžadují, aby je provedl soudce. Udělené pověření k provádění úkonů notářem se nevztahuje na žádosti o poskytnutí právní pomoci v cizině; rozhodování o vyloučení notáře (popř. notářských kandidátů, notářských koncipientů a jiných zaměstnanců notáře) z provedení úkonů

---

⁶⁴ § 1682 OZ (např. nesvéprávnost či neznámý pobyt některého z dědiců, obava z předlužení pozůstalosti)

⁶⁵ § 1709 OZ, § 152 ZŘS

soudního komisaře (§ 105 ZŘS); zrušení rozhodnutí o pozůstalosti podle § 191 ZŘS⁶⁶ tohoto zákona; udělení předchozího souhlasu ke zpeněžení majetku patřícího do likvidační podstaty, které uskutečňuje notář (§ 231 ZŘS); rozhodnutí o připadnutí majetku patřícího do likvidační podstaty státu (§ 237⁶⁷ ZŘS) a zastavení likvidace pozůstalosti (§ 280⁶⁸ ZŘS).

Již notářský řád z roku 1850 zavedl funkci soudního komisaře. Byli jmenováni soudem podle jejich sídel v rámci příslušných soudních okresů. Jejich hlavním úlohou bylo zapisovat úmrtí a zajišťovat základní úkony související s jednáním s pozůstalými (speciální úprava v patentu z 28. června 1850 o řízení při vyjednávání pozůstalostí vytknutých). Také zajišťovali majetek pozůstalých a jejich soudní odhad. Prostřednictvím soudních dražeb zpeněžovali pozůstalosti. *„Tuto činnost vykonávali pod dozorem soudu, který mohl, v případě, že notář v tomto řízení jednal „váhavě a nepravdělně“ proti němu vyvolat i disciplinární řízení, které mohlo mít za následek i zbavení úřadu. Kromě toho byl notář odpovědný stranám za škodu, kterou by při této činnosti způsobil.“*⁶⁹

Tato právní úprava postavení notářů jako soudních komisařů byla převzata do notářského řádu z roku 1855 a z roku 1871, který recepčním zákonem byla zařazena i do právního řádu první republiky a platil do vydání zákona o notářství (1949). Trvání institutu notářů jakožto soudních komisařů bylo na dlouho přerušeno přijetím zákona z roku 1949. Avšak i nadále vykonávali z příkazu soudu úkony související s řízením o pozůstalosti. K obnovení institutu došlo přijetím zákona č. 263/1992 Sb. a zákona č. 264/1992 Sb. s účinností k 1. lednu 1993. Postavení notáře jako soudního komisaře bylo výrazně posíleno zákonem č. 7/2009 Sb., na jehož základě pověření notáře se vztahovalo na téměř všechny úkony v řízení o dědictví (včetně rozhodování ve věci samé). *„Občanský soudní řád jinak stanoví pouze v jediném případě, a to v § 175zd, podle kterého je notář povinen připravit podklady potřebné pro vydání několika usnesení a potvrzení, které podle § 38 odst. 2 zůstala v kompetenci soudu, a návrhy na*

---

⁶⁶ Ukáže-li se, že zůstavitel žije, soud zruší rozhodnutí o pozůstalosti a řízení zastaví.

⁶⁷ Majetek zůstavitele patřící do likvidační podstaty, které se nepodařilo zpeněžit, připadá státu; na návrh likvidačního správce nebo i bez návrhu o tom usnesením rozhodne soud. Nepodařilo-li se zpeněžit majetek třetích osob, který patří do likvidační podstaty, soud jej usnesením i bez návrhu vyjme ze seznamu majetku likvidační podstaty.

⁶⁸ Ukáže-li se po nařízení likvidace pozůstalosti, že zůstavitel žije, soud usnesením likvidaci pozůstalosti zastaví.

⁶⁹ SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013, str. 117. ISBN 978-80-7201-931-1

*jejich znění. Nejsou-li podklady úplné, může soud požadovat na notáři jejich doplnění a v takovém případě je notář pokyny soudu vázán. Z obecné úpravy nezávislosti notáře a z této zvláštní úpravy v občanském soudním řádu je nepochybné, že pověřený notář, až shora uvedenou výjimku, rozhoduje a jiné úkony činí zcela samostatně a případnými pokyny soudu, který ho pověřil, není vázán.*⁷⁰

V pravomoci soudu bylo vykonávat dědické řízení, přestože jím bylo řízení zahájeno a soudu příslušela rozhodovací pravomoc, soud pověřil notáře ve svém obvodu podle předem stanoveného rozvrhu prováděním jednotlivých úkonů. Takto vykonané úkony soudním komisařem se pokládaly za úkony soudu.

Činnost notářů byla upravena zákonem č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti v platném znění (notářský řád), případně byla doplněna občanským soudním řádem. Práva a povinnosti notáře jako soudního komisaře upravil jednací řád pro okresní a krajské soudy.

S účinností od 1. ledna 2014 zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, také používá institut soudního komisariátu. Úkony v řízení o pozůstalosti prováděné v prvním stupni tradičně vykonávají notáři jako soudní komisaři. Při pověřování notáře provedením úkonů soud prvního stupně nepostupuje podle své úvahy, ale podle pravidel, které jsou obsaženy v rozvrhu, vydávaném předsedou příslušného krajského soudu na dobu kalendářního roku. Takovýto způsob přidělení vyřízení pozůstalosti podle předem stanoveného rozvrhu je promítnutím zásady nestrannosti a objektivitv soudního rozhodování. O pověření konkrétního notáře soud rozhodne po zahájení řízení usnesením, které není třeba doručovat.

Notář nemusí v řízení o pozůstalosti vykonávat všechny úkony osobně. Může pověřit notářského kandidáta, notářského koncipienta nebo svého zaměstnance, který složil kvalifikační zkoušku, prováděním úkonů soudního komisaře. V řízení o pozůstalosti mají při provádění úkonů soudního komisaře všechna oprávnění, která přísluší soudu jako orgánu veřejné moci při výkonu soudnictví. Tyto úkony jsou zaznamenány ve formě protokolu nebo zvukového či zvukově obrazového záznamu (není-li zákonem stanovena forma protokolu). Některé přípravné a dílčí úkony mohou být svěřeny notářem jinému svému zaměstnanci. Takto pověřené osoby provádějí úkony v řízení o pozůstalosti jménem soudu prvního stupně, u něhož probíhá řízení

---

⁷⁰ BÍLEK, P.; DRÁPAL, L.; JINDŘICH, M.; WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 38. ISBN 978-80-7400-181-9

o pozůstalosti. Jsou také povinni zachovávat mlčenlivost o všem, o čem se dozvěděli v souvislosti s prováděním úkonů v řízení o pozůstalosti. Předseda soudu, u něhož probíhá nebo již proběhlo řízení o pozůstalosti v prvním stupni, je může ze závažných důvodů, které byly doloženy a které jsou vážné, zprostit mlčenlivosti.

„Notář, jakož i jeho zaměstnanci, které pověřil prováděním úkonů, mohou svou činnost vykonávat, jen jestliže tu není se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Je-li třeba posoudit, zda notář nebo jeho zaměstnanci jsou vyloučeni z projednání a rozhodnutí věci, rozhodne o tom soud prvního stupně usnesením.“⁷¹

Stejně jako dosud rozhoduje soudní komisař v dědickém řízení vždy usnesením. Pouze notář vydává usnesení ve věci samé. Ostatní usnesení vydávají také notářští kandidáti, notářští koncipienti a jiný zaměstnanec notáře, který složil kvalifikační zkoušku. Některá usnesení vydává soud sám, nikoliv soudní komisař, jde například o usnesení: o zahájení řízení bez návrhu (§ 138 odst. 2 ZŘS), o pověření notáře (§ 101 odst. 2 ZŘS), o zrušení pověření notáře (§ 104 odst. 1 ZŘS), o vyloučení notáře nebo jeho zaměstnanců (§ 105 odst. 1 ZŘS) nebo o zrušení rozhodnutí o dědictví (§ 191 ZŘS).

Pro případ, že notář nemůže dále vykonávat v řízení o pozůstalosti svou činnost, může být ustanoven zástupce nebo náhradník, popř. jmenován nový notář do notářského úřadu pověřeného notáře. Převzal-li věc zástupce nebo náhradník notáře anebo nově ustanovený notář, má právo na poměrnou část odměny, na náhradu svých hotových výdajů a na náhradu za daň z přidané hodnoty, je-li plátcem daně z přidané hodnoty.

V případě, že je tu nebezpečí, že věc nebude rozhodnuta v přiměřené době, soud i bez návrhu zruší usnesením pověření notáře. Ovšem je to podmíněno písemným upozorněním na možnost zrušení pověření. Současně s rozhodnutím o zrušení pověření soud pověří provedením úkonů soudního komisaře jiného notáře.

Jestliže v odvolacím řízení dojde ke zrušení usnesení soudu prvního stupně v důsledku nedodržení závazného právního názoru nebo pro závažné vady v řízení⁷², je možné nařízením výměny notáře odvolacím soudem. Toto nově zavedené pravidlo je inspirováno § 221 odst. 2 OSŘ, které umožňuje přidělení věci jinému soudci prvního stupně.

---

⁷¹ důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

⁷² § 131 ZŘS

Výši odměny za úkony, které notář provedl v řízení o pozůstalosti jako soudní komisař, stanoví prováděcí právní předpis⁷³. „Notář má právo na odměnu za úkony, které v řízení provedl jako soudní komisař osobně nebo které z jeho pověření provedl notářský kandidát, notářský koncipient nebo jeho jiný zaměstnanec, na náhradu hotových výdajů, přitom vzniklých a na náhradu za daň z přidané hodnoty, je-li plátcem daně z přidané hodnoty. To platí obdobně i pro notáře, který v řízení provedl úkon na dožádání.“⁷⁴

Odměny a náhrady platí notáři buď jediný dědic, který nabývá dědictví, jež není předloženo, nebo více dědiců, kteří nabývají nepředložené dědictví podle poměru svých dědických podílů nebo podle poměru majetku nabytého při rozdělení pozůstalosti. Nejde-li ani o jeden z těchto případů, povinnost zaplatit připadá na stát, za něhož je platí příslušný soud prvního stupně. O plátcích a výši odměny notáře a jeho hotových výdajů rozhodne soud i bez návrhu v usnesení, kterým se řízení v prvním stupni končí.

„Byla-li nařízena likvidace pozůstalosti, hradí se odměna a náhrady notáře z výtěžku zpeněžení pozůstalosti. Protože rozvrh zpeněžení likvidační podstaty nezaručuje, že nároky notáře budou opravdu uspokojeny, ručí za to stát (resp. příslušná organizační složka státu, jímž je zde soud prvního stupně).“⁷⁵

5.2 Průběh řízení o pozůstalosti

V řízení o pozůstalosti se projevuje zásada legálního pořádku, ze které však existují určité výjimky charakteristické pro zásadu jednotnosti řízení. Jednotlivé úkony jsou tedy vykonávány v předem stanoveném pořadí, navazují na sebe.

Soud usnesením zahájí řízení bez návrhu, jakmile se dozví, že fyzická osoba zemřela⁷⁶ nebo byla prohlášena za mrtvou. Řízení může být zahájeno na návrh, jestliže si navrhovatel činí právo na pozůstalost jako dědic. Řízení je zahájeno dnem, kdy byl soud doručen tento návrh. Smrtí fyzické osoby, která je předpokladem pro zahájení řízení, sice zaniká její právní subjektivita, avšak většina práv a povinností přežívá svého původního nositele a přechází na jeho právního nástupce.

---

⁷³ vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb. ze dne 29. května 2001, o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (notářský tarif)

⁷⁴ § 107 odst. 1 ZŘS

⁷⁵ důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

⁷⁶ podle § 137 ZŘS má matriční úřad povinnost oznámit soud smrt fyzické osoby

„Jinými slovy, soud příslušný k projednání dědictví musí dědické řízení zahájit, a to z úřední povinnosti (ex officio), jakmile se dozví, že někdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého. Řízení o dědictví není návrhovým řízením; i když vyvolání tohoto řízení návrhem ze strany účastníka není vyloučeno, jeho zahájení i průběh jsou ovládnány zásadou oficiality.“⁷⁷

Všechny úkony potřebné pro zjištění stavu zůstavitelova jmění a pro zjištění dědiců, odkazovníků, vykonavatele závěti, správce pozůstalosti a dalších osob, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde, provede soud v předběžném šetření. Skutečnosti významné pro řízení zjistí soud ze seznamu nebo systému (např. Centrální evidence závětí, Evidence právních jednání pro případ smrti, Evidence listin o manželském majetkovém režimu, Seznam listin o manželském majetkovém režimu), zda v nich jsou evidována právní jednání nebo jiné právní skutečnosti významné pro řízení a rozhodnutí o pozůstalosti. Pokud zůstavitel zanechal listinu např. o pořízení pro případ smrti, o prohlášení o vydědění nebo o smlouvě o manželském majetkovém režimu, zjistí jejich stav a obsah notář, který je má v úschově; v ostatních případech soud. K protokolu o zjištění stavu a obsahu listin se připojí ověřené kopie těchto listin. Zjistí-li stav a obsah uvedených listin notář, který v řízení o pozůstalosti nebyl pověřen jako soudní komisař, postoupí protokol o zjištění jejich stavu a obsahu bezodkladně soudu, z něhož probíhá řízení o pozůstalosti.

„U závětí, listin o vydědění a dědických smluv, které jsou uloženy v notářské úschově, se zavádí veřejnost zjištění stavu a obsahu závěti (tedy „skutečná“ publikace). To se netýká listin sepsaných ve formě notářského zápisu, ani listin o povolání vykonavatele závěti či správce pozůstalosti, ani tzv. manželských smluv. Zjištění stavu a obsahu listiny bude i nadále provádět notář, v jehož úschově je uložena, a k němu se tedy musí případní zájemci ve stanoveném termínu dostavit. Vyrozumění o místu a čase konání publikace závěti zašle soud (soudní komisař) zjištěným zákonným dědicům i osobám, které již uplatnily své právo na pozůstalost, a to nejpozději 15 dnů předem dnem konání publikace, veřejnost pak uvědomí vyvěšením vyrozumění na úřední desce soudu.“⁷⁸

---

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013, str. 123. ISBN 978-80-7201-931-1

⁷⁸ BARTOŠ, Jiří. *Nová procesní úprava dědického práva, AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 16-21, str. 19. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

Zavedení povinného provedení výsledku svědků je novinkou, kterou lze opomenout, pokud všichni dědici prohlásí, že na výsledku svědků netrvají, nebo pokud provedení výsledku svědka brání závažné okolnosti (§ 146 ZŘS). Ve fázi předběžného šetření může dále soud přistoupit k vyzoomění vykonavatele závěti nebo správce pozůstalosti, k závěře pozůstalosti, k zákazu výplaty nebo odloučení pozůstalosti.

Nezanechal-li zůstavitel žádný majetek patřící do pozůstalosti, nebo zanechal-li pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty, soud řízení zastaví. Ve druhém jmenovaném případě soud usnesením vydá zůstavitelův majetek tomu, kdo se postaral o pohřeb, jestliže s nabytím tohoto majetku vyslovil souhlas, a současně řízení zastaví.

Soud vyzoomí každého, kterého lze z dosavadního šetření považovat za dědice, o jeho dědickém právu. V souladu s § 164 odst. 1 ZŘS ho také poučí o možnosti odmítnutí dědictví a jeho následcích. Tuto volbu musí vyzoomívaný učinit ve lhůtě 1 měsíce (popř. 3 měsíců, má-li bydliště v zahraničí) od doručení usnesení. Ten, kdo nebyl soudem vyzooměn o svém dědickém právu a má se za to, že je zůstavitelovým dědicem, může do pravomocného skončení řízení uplatnit své právo písemně nebo ústně do protokolu.

Soud zkoumá práva všech možných dědiců, tedy těch, které sám vyzooměl, ale také těch, kteří uplatnili své dědické právo. Samozřejmě zajímá se o to, zda nedošlo k odmítnutí dědictví některým z účastníků. Nemohou-li všechna dědická práva vedle sebe obstát, je tu spor o dědické právo. Zůstává zachováno členění na spory právní a skutkové. Pokud závisí vyřešení sporu na právním posouzení skutečností, které jsou mezi dědici nesporné, soud usnesením rozhodne, kterému z účastníků ukončuje účast v řízení. Jedná-li se o skutkové spory, soud odkáže dědice s nejslabším dědickým právem, aby uplatnil své právo žalobou u soudu. Lhůta k podání žaloby nesmí být kratší než 2 měsíce. Po pravomocném skončení řízení o žalobě nebo po marném uplynutí lhůty k jejímu podání soud (soudní komisař) vydá samostatné usnesení o tom, s kým nadále nebude jednáno jako s účastníkem řízení.

Zákon výslovně stanoví, který z účastníků má být k podání žaloby odkázán⁷⁹. Za nejslabší právní dědický titul je pokládána zákonná posloupnost, silnějším právním důvodem je závěť a nejsilnějším dědická smlouva. V případě vydědění se k podání

---

⁷⁹ § 1673 OZ

žaloby odkáže vyděděný potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neplatně. Není-li však v závěti nebo v listině o vydědění uveden důvod vydědění, musí být k podání žaloby odkázán ten, kdo by dědil namísto vyděděného, kdyby vydědění nebylo platné.

Nově zavedené právo na výhradu soupisu pozůstalosti⁸⁰ lze uplatnit ústně před soudem nebo písemným prohlášením jemu zasláným, a to jen do jednoho měsíce ode dne, kdy byl dědic o tomto právu vyrozuměn. Pouze ten, kdo uplatnil právo na výhradu soupisu pozůstalosti, nebo ten, kdo pozůstalost spravuje, může navrhnout konvokaci (svolání) věřitelů⁸¹.

Nezbytnou částí řízení je zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti. Aktiva pozůstalosti soud zjistí především ze soupisu pozůstalosti⁸², ze seznamu pozůstalostního majetku vyhotoveného správcem pozůstalosti⁸³ anebo ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku⁸⁴. Jestliže aktiva nebyla takto zjištěna, soud je objasní z údajů dědiců⁸⁵. V případě, že se dědici neshodnou na tom, co vše patří do aktiv pozůstalosti, ke spornému majetku se při projednání pozůstalosti nepřihlíží. Pasiva pozůstalosti zjistí soud (především) z údajů dědiců a uvede je v seznamu pasiv, který nahradí soupis pasiv podle stávající právní úpravy.

K projednání věci soud nařídí jednání, které je neveřejné, a jsou k němu předvoláni dědici zůstavitele, vykonavatelé závěti a další účastníci, o jejichž práva nebo povinnosti při jednání půjde, jakož i jejich zástupce a další osoby, jejichž přítomnosti je třeba. K nařízení jednání nedochází, má-li být rozhodnuto o zastavení řízení, nabývá-li pozůstalost jediný dědic nebo má-li pozůstalost připadnout státu. Jednání směřuje k ukončení řízení některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 185 odst. 1 ZŘS.

5.3 Odměna notáře

Pro stanovení výše odměny soudního komisaře je rozhodující tzv. notářský tarif (část čtvrtá, hlava I.: „Odměna notáře jako soudního komisaře“). Bylo-li řízení

---

⁸⁰ § 1674 a násl. OZ

⁸¹ § 174 ZŘS

⁸² soupis pozůstalosti nařídí soud usnesením (v případech uvedených v ustanovení § 1685 OZ)

⁸³ O nahrazení soupisu pozůstalosti seznamem pozůstalostního majetku vyhotoveného správcem pozůstalosti může soud usnesením rozhodnout, odůvodňují-li to okolnosti případu (§ 1687 odst. 1 OZ).

⁸⁴ O nahrazení soupisu společným prohlášením dědiců o pozůstalostním majetku může soud usnesením rozhodnout, jestliže se jedná o jednoduchý případ a dědici tomu neodporují.

⁸⁵ K objasnění aktiv z údajů dědiců je možné přistoupit tehdy, kdy soud není povinen nařídít soupis pozůstalosti. V tomto případě soud vyhotoví „seznam aktiv“, obdobu soupisu aktiv podle stávající právní úpravy.

o pozůstalosti zastaveno, činí odměna notáře 400 Kč. V případě, že před zastavením řízení bylo vypořádáno jmění zůstavitele a pozůstalého manžela, bude notář odměněn 2 500 Kč.

Obecně platí, že základem odměny notáře jako soudního komisaře za úkony provedené v řízení o pozůstalosti je obvyklá cena aktiv pozůstalosti. Zákon se věnuje zvláštním situacím, například: provádí-li se řízení o pozůstalosti o majetku, který vyšel najevo dodatečně, nebo je-li obvyklá cena aktiv pozůstalosti nižší než součet poloviny obvyklé ceny majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela a obvyklé ceny majetku, který náležel výhradně zůstaviteli. Z takto určeného základu se pak postupem dle ustanovení § 13 notářského tarifu vypočítá výše odměny (např. 2 % z prvních 100 000 Kč základu; 1,2 % z přebývajících částky až do 500 000 Kč základu, ...). Minimálně však musí činit odměna 600 Kč, na druhou stranu částka nad 20 000 000 Kč se do základu již nezapočítává. Základem odměny notáře jako soudního komisaře v případě, kdy je v řízení o pozůstalosti nařízena likvidace pozůstalosti, je výtěžek zpeněžení majetku tvořícího likvidační podstatu. Pro takto stanovený základ odměny jsou určeny speciální procentní sazby (20 % z prvních 100 000 Kč základu; 12,5 % z přebývajících částky až do 500 000 Kč základu; ...), minimálně musí činit odměna 3 000 Kč.

Již výše bylo zmíněno, že notář má právo na odměnu za úkony, které v řízení provedl jako soudní komisař, na náhradu hotových výdajů účelně vynaložených v souvislosti s prováděním úkonů (např. náklady spojené s doručováním písemností, platby za získání informací o majetku, za získání údajů z informačních systémů a cestovní výdaje) a na náhradu za daň z přidané hodnoty, je-li plátcem daně z přidané hodnoty.

6 NOTÁŘ A REJSTŘÍKOVÝ ZÁKON

K velkým změnám došlo v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Cílem nového občanského zákoníku⁸⁶, který byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 22. března 2012, bylo mimo jiné odstranit roztržičnost soukromého práva. Podle věcného záměru přijatého vládou v roce 2001 mělo být veškeré statusové právo zakotveno v kodexu. Občanský zákoník se právníkům osobám věnuje v § 118 – § 418, kde kromě jejich obecné úpravy vymezuje i některé jejich formy (např. spolek, nadace, ...). Obecně zakotvuje existenci veřejných rejstříků právníků osob s tím, že vyjmenovává základní údaje, které musí být do veřejného rejstříku právníků osob zapsány. Mimo tuto úpravu stojí obchodní společnosti a družstva, jež jsou zakotveny v zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Ten navazuje na obchodní zákoník, po kterém přebírá pouze statusové otázky obchodních společností a družstev (obecná ustanovení obchodního práva, závazkové právo a úprava nekalé soutěže byly přesunuty do nového občanského zákoníku).

„Hlavní nedostatečností právní úpravy je především skutečnost, že v České republice dochází k rekodifikaci civilního práva. Ta se promítá v tom, že mnohé právní předpisy budou zrušeny. Nový občanský zákoník například přejímá úpravu spolků nebo nadací a nadačních fondů. Dále se též vymezuje nová právní forma, kterou je ústav. Dochází ke zrušení obchodního zákoníku, a tím i ke zrušení pasáže upravující obchodní rejstřík. Bez existence právní úpravy obchodního rejstříku by některé právní předpisy, které budou účinné po 1. lednu 2014 nebyly aplikovatelné.“⁸⁷

Problematickou částí tedy zůstala úprava obchodního rejstříku, která sice původně byla součástí návrhu zákona o obchodních korporacích, avšak v rámci připomínkového řízení došlo k jejímu vypuštění. Bylo rozhodnuto, že tato otázka bude řešena samostatným zákonem, který se nebude zabývat pouze obchodními společnostmi a družstvy, ale bude regulovat i veřejné rejstříky dalších právníků osob. Hlavní cílem je tedy zavést společnou úpravu pro všechny veřejné rejstříky. Přijetím rejstříkového zákona se sleduje především odstranění nepružnosti, snížení administrativní zátěže při zakládání obchodních korporací a zrychlení rejstříkového řízení.

---

⁸⁶ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸⁷ důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníků a fyzických osob

„Již dnes existují zvláštní druhy rejstříků, které jsou vedeny rejstříkovými soudy. Jedná se například o rejstřík společenství vlastníků jednotek, nadací a nadačních fondů, obecně prospěšných společností a příspěvkových organizací. Existence těchto rejstříků je vymezena v jednotlivých právních předpisech s tím, že se v detailech odkazuje na úpravu obchodního rejstříku v obchodním zákoníku. Taková roztržštěnost však není žádoucí. Není důvodu, aby tam, kde se odkazuje na úpravu obchodního rejstříku, existovala úprava samostatná.“⁸⁸

Tuto zmíněnou roztržštěnost bylo možné shledat např. v problematice formulářů na zápis do obchodního rejstříku. Ustanovení § 32 obchodního zákoníku⁸⁹ ukládalo povinnost podat návrh na zápis do obchodního rejstříku pouze na formuláři (platilo pouze pro obchodní korporace), zatímco pro jiné právní formy používání formulářů povinné nebylo.

Změny se tedy dotkly následujících předpisů: obchodní zákoník (v § 27 až § 381 upravoval obchodní rejstřík, týkal se zápisů obchodních společností a družstev, zahraničních osob, fyzických osob podnikatelů a dalších osob, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis), občanský soudní řád (úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku v ustanoveních § 200a až § 200de OSŘ), zákon o sdružování občanů⁹⁰ (úpravu registrace občanských sdružení obsahují ustanovení § 6 až § 9 tohoto zákona), zákon o vlastnictví bytů⁹¹ (zápis do rejstříku společenství vlastníků jednotek), zákon o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů⁹² (zápis do rejstříku obecně prospěšných společností), zákon o nadacích a nadačních fondech⁹³ (zápis do rejstříku nadací a nadačních fondů), zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů⁹⁴ (zápis do obchodního rejstříku), zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení⁹⁵ (zápis do obchodního rejstříku), zákon evropské společnosti⁹⁶ (zápis do obchodního rejstříku) a zákon o evropské družstevní

---

⁸⁸ důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

⁸⁹ zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁹⁰ zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

⁹¹ zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů)

⁹² zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů

⁹³ zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech

⁹⁴ zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

⁹⁵ zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS)

⁹⁶ zákon č. 627/2006 Sb., o evropské společnosti

společnosti⁹⁷ (zápis do obchodního rejstříku). Právní předpisy upravující právní formu společenství vlastníků jednotek, nadací, nadačních fondů a obecně prospěšných společností, o jejichž zápise rozhodují rejstříkové soudy, pak odkazovaly na přiměřené použití obchodního zákoníku a občanského soudního řádu.

Dosavadní úpravě bylo vytýkáno, že proces spojený s vedením obchodního rejstříku byl zbytečně zdlouhavý. Podnikatelé nejenže se nejprve museli obrátit na notáře, aby posoudil zákonnost jejich věci, ale poté taky na rejstříkový soud, aby provedl formální zápis do obchodního rejstříku.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, nepokrývá pouze materii obchodního rejstříku, ale sjednocuje roztržštěnou úpravu dalších zvláštních druhů rejstříků, které jsou dosud vedeny rejstříkovými soudy. Jedná se o tyto veřejné rejstříky: obchodní rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, rejstřík obecně prospěšných společností a spolkový rejstřík (dosavadní občanská sdružení).

„Rejstříkový zákon obsahuje jak společná obecná ustanovení pro všechny veřejné rejstříky, tak i zvláštní pravidla odpovídající specifické povaze daného rejstříku. Dále zahrnuje kromě hmotného práva i procesní část, která je zčásti převzata z občanského soudního řádu a z části nově doplněna (s tím, že se předpokládá návaznost na nový zákon o zvláštních řízeních soudních, který tvoří součást rekodifikace).“⁹⁸

6.1 Zápis notářem

Rejstříkový zákon rozvinul registrační princip, nahradil soudní přezkum a rozhodování ve věcech zápisů veřejných rejstříků, pouze těch upravených tímto zákonem, činností notáře. Část třetí rejstříkového zákona tedy upravuje v ustanoveních § 108 až § 118 zápis učiněný notářem.

„Největší změnou ve vedení veřejných rejstříků je oprávnění notářů provádět zápisy do rejstříků elektronickými prostředky. Notáři budou mít přímý přístup do veřejných rejstříků a nebudou tak činit zápis prostřednictvím dalších osob.“⁹⁹

---

⁹⁷ zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti

⁹⁸ FUCHSOVÁ, Michaela, HABARTOVÁ, Darja. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, *Statutární zástupce firmy*, 2013, s. 32-35. (dostupný také z WWW: <<http://www.akvk.cz/media/clanek-zakon-o-verejnych-rejstricich.pdf>>)

⁹⁹ FUCHSOVÁ, Michaela, HABARTOVÁ, Darja. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, *Statutární zástupce firmy*, 2013, s. 32-35. (dostupný také z WWW: <<http://www.akvk.cz/media/clanek-zakon-o-verejnych-rejstricich.pdf>>)

Žadatel o zápis do veřejného rejstříku má možnost vybrat si mezi zápisem na návrh v řízení u rejstříkového soudu a zápisem, který učiní notář. Notář tedy provede zápis na žádost osoby oprávněné k podání návrhu a za splnění stanovených podmínek. Pro účastníky rejstříkového řízení to tak znamená značné urychlení a zjednodušení rejstříkového procesu. Předpokladem pro provádění zápisů je, aby tato činnost byla prováděna notářem nestranně, a proto musí být stanoveno, že provádění zápisů se považuje za výkon notářství.

Zápisy budou prováděny na podkladě nejen notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby podle § 80a a násl. NŘ obsahující příslušné vyjádření notáře, ale také na podkladě notářského zápisu pro zápis do veřejného rejstříku podle § 70 a násl. NŘ. Podkladový notářský zápis musí obsahovat vyjádření notáře o tom, že obsah právního jednání je v souladu s právními předpisy a se zakladatelským jednáním právnické osoby, popřípadě že byly splněny formality nebo právní jednání, ke kterým jsou právnické osoby nebo jejich orgán povinny. Nebo musí být notáři předloženy všechny listiny, které tento nebo jiný zákon požadují pro zápis do veřejného rejstříku nebo pro založení do sbírky listin¹⁰⁰. Pro ty zapisované skutečnosti, které nevyžadují pro vznik, změnu či zánik formu notářského zápisu, bude tedy ekonomicky výhodnější zapisovat přes rejstříkový soud, neboť jinak by bylo třeba je zachytit ve formě notářského zápisu.

V některých případech mají být některá právní jednání uskutečněna až po rozhodnutí orgánu právnické osoby nebo jiném právním jednání, o kterém je pořízen podkladový notářský zápis (například v případě splacení vkladů při založení kapitálové společnosti nebo při zvýšení základního kapitálu). Notář provede zápis do veřejného rejstříku pouze tehdy, je-li jejich uskutečnění potvrzeno notářským zápisem o osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku. Tento notářský zápis je upraven v § 80h NŘ. Jestliže notář odmítne notářský zápis o osvědčení sepsat z důvodů uvedených v § 80h odst. 2 NŘ¹⁰¹, žadatel jen nebude moci využít zápis notářem. Nic nebrání tomu, aby byl podán návrh na zápis standardní cestou.

Zákon vyžaduje, aby zapisovaná skutečnost vycházela z notářského zápisu, který musí mimo formálních náležitostí být vyhotovený notářem, jenž zápis do rejstříku provede. To také znamená, že pokud se provádí zápis na základě více podkladových

---

¹⁰⁰ sbírka listin je upravena v hlavě IV (§ 66 – 74) rejstříkového zákona

¹⁰¹ Žadatel předkládá notáři písemnosti, které dokládají splnění požadavků pro zápis.

notářských zápisů, může ho provést pouze notář, který sepsal všechny takové notářské zápisy.

„Stejný postup je třeba vztáhnout i na jiné veřejné listiny, než notářské zápisy, sepsované notářem podle zákona o přeměnách obchodních korporací, zákona o evropské společnosti a zákona o evropské družstevní společnosti a těmito zákony prohlášené za listiny veřejné, nazvané „osvědčení“. Tato osvědčení obsahují právě jen vyjádření notáře potvrzující dodržení všech předepsaných formalit a soulad celého „procesu“ s právními předpisy a zakladatelskými jednáními. V těchto případech jsou zápisy prováděné notáři ještě více důvodné, neboť v případě, že není něco dodrženo, notář podle ustanovení shora uvedených zvláštních předpisů osvědčení odmítne vydat a bez takového osvědčení nelze zápis provést, ani rejstříkovým soudem v řízení na základě návrhu.“¹⁰²

Notář pak musí provést zápis do rejstříku dálkovým přístupem bez zbytečného odkladu po podání žádosti o zápis, a to na rozdíl od rejstříkového soudu, který bude i nadále vázán lhůtou pěti pracovních dnů. Písemnosti předložené v listinné podobě notář převede do podoby elektronické, dovoluje-li to jejich povaha, a spolu s elektronickým stejnopisem podkladového notářského zápisu dálkovým přístupem vloží do sbírky listin. Pokud povaha listiny neumožňuje převod do elektronické podoby, notář ji doručí po provedení zápisu příslušnému rejstříkovému soudu.

Osoba zapsaná v rejstříku obdrží ověřený výstup z informačního systému veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Zapsaná osoba (i osoby zapisované v souvislosti s jejím zápisem) má možnost obrany proti zápisu notářem. Výmazu, změny zápisu nebo obnovení původního zápisu se domáhá u rejstříkového soudu.

Výhodou takového postupu je, že není nezbytné vyplňovat zvláštní formuláře návrhů na zápis, protože veškeré listiny jsou předkládány přímo notáři, který si ihned vyžádá jejich doplnění. Vyhneme se tak zasílání výzev na doplnění rejstříkovým soudem a prodlužování lhůt pro zápis do rejstříku. Dalším kladem je, že není třeba podávat návrh u místně příslušného rejstříkového soudu, vzhledem k tomu, že notáři mají mít přístup do veřejného rejstříku odkudkoliv.

---

¹⁰² důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

6.2 Poplatky spojené se zápisem do veřejného rejstříku

Poplatky spojené s přímým zápisem do veřejného rejstříku jsou upraveny zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Položka 11 Sazebníku poplatků, který je přílohou k zákonu, určuje jednotlivé případy zápisů a jim odpovídající sazby poplatků, které jsou stanoveny pevnou částkou.

Za návrh na zahájení řízení ve věcech veřejného rejstříku jsou stanoveny tyto poplatky:

a) za první zápis akciové společnosti do veřejného rejstříku	12 000 Kč
b) za první zápis spolku do veřejného rejstříku	1 000 Kč
c) za první zápis osoby do veřejného rejstříku, s výjimkou akciové společnosti nebo spolku	6 000 Kč
d) za změny nebo doplnění zápisu u spolku	1 000 Kč
e) za změny nebo doplnění zápisu	2 000 Kč.

Poplatek se nevybírání za řízení ve věcech veřejného rejstříku zahájené na návrh příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem. Za změnu se považuje i návrh na výmaz skutečnosti a zápis nové skutečnosti týkající se právnické osoby (popř. pouze návrh na výmaz skutečnosti/ pouze návrh na zápis doplňované skutečnosti, aniž by byla nahrazena novou skutečností). Naopak se změnou nerozumí návrh na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku.

ZÁVĚR

Práce si dala za cíl podrobněji zmapovat činnost notářů v novém právním prostředí, která je veřejností pokládána za velmi specifickou. Blíže jsem se snažila přiblížit principy notářství, seznámit s požadavky kladenými na notáře a s nezastupitelnou činností, kterou vykonávají. Podařilo se mi prokázat, že jejich činnost není omezena pouze na sepisování veřejných listin, popřípadě osvědčování významných skutečností a prohlášení, přijímání listin a peněz do notářské úschovy. Nedílnou součástí jejich práce je rovněž sepisování soukromých listin a zpracovávání právních rozborů. Notář také může spravovat majetek nebo vykonávat funkci insolvenčního správce.

Na základě ustanovení § 25a OSŘ může být notář zvolen za zástupce účastníka, ovšem pouze na základě plné procesní moci. Jménem zastoupeného tedy vystupuje před soudem, jedná a podává návrhy. Zastupování je notářům umožněno jen v zákonem stanovených řízeních a jen v souvislosti s výkonem notářské činnosti. Jedná se o řízení podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních s výjimkami stanovenými v § 3 odst. 1 písm. a) NŘ.

V minulosti museli notáři často bojovat za to, aby jejich úřad nebyl zrušen. Zdá se, že se nejen ubránili, ale rozsah jejich pravomocí roste. Jako příklad lze uvést nový zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který zavedl zápis notářem. Tato novinka by měla, jak již bylo výše zmíněno, ulehčit administrativní zátěži osobám zapisovaným do veřejného rejstříku, protože nebudou muset vyplňovat žádné formuláře a bude jim umožněna rychlejší a dostupnější aktualizace zveřejňovaných údajů. Zároveň se tímto přenesou část rejstříkové agendy ze soudů na notáře, což by mohlo mít za následek zrychlení a zefektivnění fungování rejstříkových soudů.

Důležitou funkci notáři zastávají také v řízení o pozůstalosti, ve kterém dostávají od soudu pověření, aby učinili většinu úkonů spojených s vyřízením pozůstalosti. Jejich role jako soudních komisařů je nezpochybnitelná. Notáři v této oblasti čerpají z dlouholetých zkušeností, jsou tedy v této problematice zbláhli. Mají na starosti celý průběh řízení a dostávají se do obdobného postavení, jaké mívají na starosti soudci.

Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti patří do okruhu sepisování veřejných listin. Jejich role v civilním procesu je dána jejich vztahem k vykonávacímu (exekučnímu) řízení. Občanský soudní řád a exekuční řád je označují za titul k výkonu rozhodnutí, respektive exekuční titul. Jejich velkým přínosem je, že „přeskakují“ nalézací řízení, které mnohdy bývá zdlouhavé a samozřejmě i nákladné. Výrazným způsobem se zde promítá princip prevence. Samotným zápisem dává povinný svolení k vykonatelnosti, tedy k tomu, aby se oprávněný obrátil přímo na soud v případě, že řádně a včas splní to, k čemu se zavázal. Opět tedy dochází k tomu „přeskočení“ nalézacího řízení. Při vyřizování této agendy je kladen velký důraz na formální a obsahové náležitosti. Nejsou-li splněny, hlavní účel by byl zmařen.

V rámci psaní této práce jsem pracovala především s knižními publikacemi, a to s vysokoškolskými učebnicemi a komentáři k notářskému řádu a občanskému soudnímu řádu. Co se týče odborných časopisů, hojně jsem využívala časopis vydávaný Notářskou komorou ČR AD NOTAM, který je přístupný na webových stránkách Komory¹⁰³. Další odborné články jsem pak vyhledávala v různých internetových zdrojích. Judikaturu Nejvyššího soudu ČR jsem využila především v části zabývající se notářskými zápisy se svolením k vykonatelnosti. Použila jsem jak knižní zpracování přehledu judikatury, tak i internetového vyhledávání. Jelikož jsem pracovala často s nově přijatými právními předpisy, oporu jsem hledala v důvodových zprávách ke konkrétním zákonům.

---

¹⁰³ <http://www.nkcr.cz/>

SEZNAM ZKRATEK

EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
NKČR	Notářská komora České republiky
NotŘ/NŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnost (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
OSŘ/ o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní publikace:

BÍLEK, P., DRÁPAL, L., JINDŘICH, M., WAWERKA, K. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9

DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9

KŮRKA, Vladimír, SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*, 2. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-374-6

SCHELLEOVÁ, I. *Notářství*. 1. vydání. Zlín: Živa, 1994. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-901-7451-5

SCHELLEOVÁ, I. *Organizace justice a právní služby*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-808-7071-68-7

SCHELLEOVÁ, Ilona, SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*, Praha: Linde, 2013. ISBN 978-80-7201-931-1

SCHELLEOVÁ, I., STAVINHOVÁ, J. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: nakladatelství Doplněk, 1994. ISBN 80-85765-15-2

SVOBODA, SMOLÍK, LEVÝ, ŠÍNOVÁ. *Občanský soudní řád. Komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-506-0

ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*, 4. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-769-0

WINTEROVÁ, A. et al.: *Civilní právo procesní*, 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2011. ISBN 978-80-7201-842-0

Články

BARTOŠ, Jiří. Nová procesní úprava dědického práva, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 16-21. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

BORSKÝ, Daniel. Odborné vzdělávání v notářství. *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 40-45. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf>)

BUREŠ, Jan. Notářské zápisy se svolením k přímé vykonatelnosti, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 2, s. 29-32. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_2.pdf>)

BUREŠ, Jan. Odmítnutí úkonu, odpovědnost notáře, *AD NOTAM*, 2013, roč. 19, č. 4, s. 18-21. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_4.pdf>)

BUREŠ, Jan. Stručný průvodce dědickým řízením. *AD NOTAM*, 2012, roč. 18, č. 3, s. 16-19. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2012_3.pdf>)

FUCHSOVÁ, Michaela, HABARTOVÁ, Darja. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, *Statutární zástupce firmy*, 2013, s. 32-35. (dostupný také z WWW: <<http://www.akvk.cz/media/clanek-zakon-o-verejnych-rejstricich.pdf>>)

HAVEL, Bohumil. Postavení notáře v rekodifikovaném obchodním právu. *AD NOTAM*, 2011, roč. 17, č. 6, s. 23-25. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2011_6.pdf>)

Notářství v českých zemích do roku 1949. *AD NOTAM: Jubilejní číslo k výročí k 10. výročí obnovy notářství v České republice*, 2003, s. 2-13. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_zvlastni_CS.pdf>).

Doba státního notářství (1949–1992). *AD NOTAM: Jubilejní číslo k výročí k 10. výročí obnovy notářství v České republice*, 2003, s. 13-16. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_zvlastni_CS.pdf>).

WAWERKA, Karel. Neutrannost a nezávislost notáře, numerus clausus a územní organizace notářství. *AD NOTAM*, 2003, roč. 9, č. 4, s. 90-91. (dostupný také z WWW: <http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2003_4.pdf>)

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva

Vyhláška ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb. ze dne 23. prosince 1991, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb., o odměňování advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (tzv. advokátní tarif)

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (tzv. notářský tarif)

Ostatní literatura:

Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dostupná také z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=931&CT1=0>>)

Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dostupná také z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=986&CT1=0>>)

Judikatura:

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. dubna 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna 2005, sp. zn. 20 Cdo 207/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. září 2005, sp. zn. 20 Cdo 757/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. února 2011, sp. zn. 20 Cdo 4154/2008

ABSTRACT

The title: The notary and civil procedure

The aim of the thesis is to map the activity of notaries in the legal order of the Czech Republic, which is considered to be very specific by public. The thesis focuses on the relationship of the notary and the civil procedure. It deals with the role of the notary in the civil procedure.

The thesis is divided into six chapters. The first one describes the history of a notary public and the assumptions for notarial activity and for its commencement are also clarified. Part of this chapter deals with the basic features of the notarial profession, such as the impartiality and independence of notaries, the principles of which notary public is controlled, and notarial career.

The second chapter of the thesis focuses on the relation between a notary and civil procedure, which can be defined as process of the court and the participants in order to provide the protection of subjective rights and obligations.

One of the areas, where the role of the notary is reflected is legal assistance. The third chapter concerns with the provision of the legal assistance by the notary. The notary may act as a representative of the party and then has the status of a lawyer. The term legal assistance refers to representation in the proceedings before courts and other authorities, legal advice, drafting documents and processing legal analyses.

Chapter four analyses notarial deeds under which can be directly ordered and carried out the executory proceeding. There are three basic types of these notarial acts and also their cross-border reach as a European enforcement order.

In the fifth chapter the role of the notary as a court commissioner in inheritance proceeding is described. It focused on the process of commission by court to perform most acts in inheritance proceeding. At the conclusion of this chapter the progress of the inheritance proceeding is described. Some of new institutes which have been implemented in connection with the new codification of the civil law are mentioned here.

The final chapter is focusing on the newly adopted law which deals with the public registries and the process of registration in these registries. The role of the

notaries in this area was extended because the registry's registration can be newly carried out by themselves.

Klíčová slova/Key words

Název práce v českém jazyce:

Notář a civilní proces

- notář
- civilní proces

Název práce v anglickém jazyce:

The notary and civil procedure

- notary
- civil procedure